سوداګري

نشریه اقتصادی ،اجتماعی ،فرهنگی وعلمی وزارت تجارت وصنایع

لومړی کال دوهمه گڼه : ۱۳۹۱ (قوس،جدی)

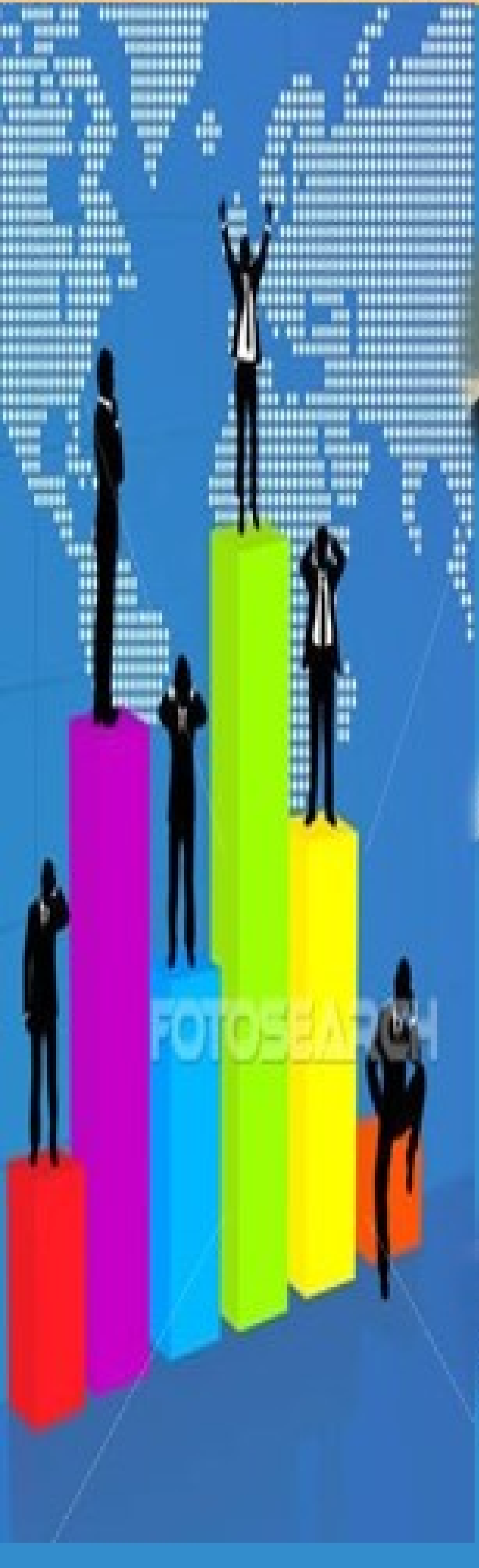

د ۲۰۱۴ کال په هکله اندیښني تر ډیره مبالغه امیزه دي

تلاش برای عضویت در سازمان تجارتی جهان

بازار آزاد میتواند حل مشکلات جوامع دیموکراتیک باشد

Vision.

"A socially responsible market economy in Afghanistan, in which sustainable and equitable growth is private sector led and leads to increased employment, higher living standards and the reduction of poverty, in which competition operates for the benefit of all."

دیدگاه وزارت تجارت.

" یک اقتصاد بازار که از نظر اجتماعی مسؤل بوده و در آن رشد پایدار و متوازن اقتصادی توسط سکتور خصوصی رهبری گردیده و باعث افزایش زمینه اشتغال، بهبود و ارتقا سطح زندگی مردم و کاهش فقر در کشور گردد، و رقابت در بازار به نفع همه گان باشد"

Mission.

"To encourage growth through the development of appropriate policies and regulations, and the facilitation of private sector production and trade."

ماموریت وزارت تجارت.

"ماموریت وزارت تجارت و صنایع تشویق رشد از طریق ایجاد مقررات و پالیسی های مناسب و تسهیل تولیدات و تجارت سکتور خصوصی، میباشد."

دافغانستان

دسوداګری اوصنایعو وزارت

صاحب امتیاز :وزارت تجارت وصنایع

مدیر مسؤول :حمیدالله عظیمي

هئیت تحریر :

نصیراحمد زاخیل

سباوون صادق

محمد کمال افغان

بربنالیک: moci.pr@gmail.com

ویب پانه: www.moci.gov.af

د اړیکي شمیره: ۰۷۵۲۰۹۱۰۹۵

پست بکس:۱۰۰۴

آدرس: د سوداګری او صنایعو وزارت- د دارالامان سرک، دریمه کارته/ کابل افغانستان

مجله (سودا ګري) که ارګان نشراتی وزارت تجارت و صنایع افغانستان میباشد قدم است در راستائ دسترسی مردم به اطلاعات و نهادینه شدن مفهوم واقعی دموکراسی.

لذا از شما نویسنده ګان، فرهنګیان، صاحب نظران و اندیشمندان خواهشمندیم تا با ارسال مطالب علمی، ادبی، اجتماعی و ذوقی خویش در غنامند سازی محتوای نشراتی مجله ما را همکاری نموده افتخار بخشید.

سوداګري مجله یوازې د خپلو خپرو شویو لیکنو ننګه کوي، نورې لیکنې د لیکوالو د نظرونو څرګندویې دي، زموږ توافق ور سره شرط نه دی.

بسمه تعالی

په دې ګڼه کې یې لولئ

سرمقاله ۱

- د دوه زره څورالسم کال په هکله اندېښې تر ډېره مبالغه امیزه دي............ ۳
- کنفرانس کمیته اپتیکا برای رفع مشکلات ترانزیتي برګزار ګردید...............۵
- دسویلي اسیا دهېوادونو دهمکارۍ سازمان (سارک) پېژندنه............۷
- تلاش به دست آوردن عضویت سازمان تجارت جهانی است..................۱۳
- جسله محوه خشونت علیه زن در وزارت تجارت دایر ګردید..................۱۶
- په افغانستان کې د غالیو صنعت....۱۸
- څېړنه سوداګری دودی په حال........۲۰
- بازار ازاد میتواند حل مشکلات جوامع دیموکراتیک باشد...................۲۱
- د میو بازار موندنه...............۲۵
- تجلیل از روز جهانی رقابت در وزارت تجارت وصنایع......................۲۹
- کلیوالي صنایع......................۳۰
- انترنت بستر جدید تجارت............۳۴
- روش های جذب وتشویق سرمایه ګزاري در افغانستان..........................۳۷
- فابریکه افغان پلخمري.............۳۹
- هنر او ادب ۴۱
- د سوداګری د قانون عمومي احکام.۴۳

پداسي حال کې چې افغانستان په تیرو څو لسیزو کې هم په کورني او هم په بهرني سیاست کې طلایی فرصتونه له لاسه ورکړی خو داسي ښکاری چې د دولت وروستی هڅې هم تر ډیره هیله وونکي دي له یوي خوا له بېلابېلو هیوادونو سره د ستراتیژیکو همکاریو د سندونو لاسلیکول او له بلې خوا د سولې په لور ځیني عملی ګامونه داسي بریښی چې سره لدې چې پوره ناوخته دی خو بیا هم خلکو ته هیله ورکولای شي.

نن الحمدالله حالاتو د ښه توب په لور ژور بدلون کړی او د هیواد په ټولو برخو کې د پرمختګ نخښي لیدل کیږي خوبیا هم په ډیر خواشنی وینو چې ملت خو په ځانګړی توګه ملي سوداګر کور دننه او دباندې له تجارتي سرکاري کړیو سره یا په بهرني سطح د یو شمیر نږدې ګاونډي هیوادونو سره زیاتي ستونزي لري نو د دغو ستونزو د هواري لپاره افغان ولسمشر حامد کرزي د سوداګری د پراخوالي او په هیواد کې د پانګې اچوني لپاره د هندوستان سره یو شمیر تړونونه لاسلیک کړل .

په افغانستان کې د بې روز ګاری د له منځه وړ، د بازار د پیاوړی کولو او د هیواد د منرالي سرچینو رایستني لپاره کورني او بهرني پانګوني ته اړتیا لیدل کیږي

افغان حکومت په ځانګړی ډول د سوداګریو او صنایعو وزارت دغې موخي ته د رسیدو لپاره خپلي هڅې ګړندی کړي دي.

د ۱۳۹۱ کال د لړم ۲۰مه د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رئیس حامد کرزي د کابیني له یو شمیر وزیرانو سره د هند د صنعت کارانو د کنفدراسیون له غړیو سره چې د صنایعو او د سوداګری د خونو له اتحادیې او د هند د صنایعو او سوداګری د خونو د پیوستون له ټولنې څخه جوړ دی، لیدنه وکړه

جلالتماب محترم حامدي کرزي د افغانستان اهمیت او په هېواد کې د پانګې اچوني ښو زمینو ته په پاملرني سره وویل: افغانستان د منرالي سرچینو بډای هېواد دی، دغه هېواد د ګازو، تیلو او نورو نه پیداکېدونکو قیمتي موادو چې صنایع ورته اړتیا لري، لرونکی دی، هندوستان په ډېر ښه موقف کې قرار لري چې د افغانستان له بډایو سرچینو څخه د خپل انکشاف لپاره ګټه پورته کړي.

هندي پانګوالو په افغانستان کې د هندي پانګوالو د پانګې اچوني په اړه د حامدکرزي د وړاندیز هرکلی وکړ، د دواړو هېوادونو د اقتصادي همکاریو د پراختیا او پیاوړتیا لپاره یې د افغان ـ هند د سوداګرۍ د یوې ټولنې د جوړېدو غوښتنه وکړه.

هندوستان په سیمه کې د څواکمن هېواد په توګه له افغانستان سره د کلک اقتصادی همکار په توګه پاتې شوی او تر نن ورځې پورې یې له افغانستان سره ګڼې اقتصادی مرستې هم کړې دی چې د مرستو اندازه یې لدې وروستیو مرستو سره کابو یو زر او پنځه سوه میلیونو ډالرو ته رسیږی.

د افغانستان په بیارغونه کې د هندوستان ونډه او دغه راز په اوږدمهالو او د افغانستان لپاره په ډېرو مهمو پروژو کې د هندوستان مرسته هغه ټکی دی چې د افغانانو لپاره یې د هندوستان مرستې او ملګری اغیزمني او مهمې کړې دی.

پدې سربېره د افغان محصلینو لپاره د لوړو زده کړو د بورسیو برابرول، د افغانستان د بیارغوني له وجهی صندوق سره مرسته، د مطبوعاتو، هوایی چلند او نورو ګڼو برخو په اړه د هند او افغانستان تر منځ هوکړه لیکونه هم پدې اړیکو کې د پام وړ دی.

د سوداګریو او صنایعو وزارت په خپل وروستیو هڅو کې هندي پانګوال هڅولي څو په افغانستان کې پانګه ونه وکړي همداراز تاکل شوی افغانستان په راتلوونکي کې د کاناډا، بریتانې، سنګاپور او ترکمنستان سره په اقتصادي او سوداګریزو برخو کې یو شمیر تړونونه لاسلیک کړي .

افغان حکومت خو په ځانګړی توګه د سوداګریو وزارت په دې بسنه نه ده کړی په دې وروستیو کې د دغه وزارت چارواکو هڅې پیل کړي څو تر دوه زره څوارلسم کال پورې د نړیوال تجارتي سازمان غړیتوب تر لاسه کړي

ددغه سازمان د غړیتوب په ترلاسه کولو سره د افغانستان او د سیمې هیوادونو ترمنځ ګڼ شمیر ترانزیتي ستونزې حل او پر افغاني موټرو به غیر موجه فیس نه اخستل کیږي او نه به هم نا مناسبه اقدام د دوی په وړاندې ترسره شي.

د سوداګرۍ او صنایعو وزارت د افغانستان د اقتصادي پرمختګ لپاره یو شمیر کره ګامونه اخستي او زیار باسي ترڅو پاتې موخې هم ترلاس کړي

د دوه زره څوارلسم کال په هکله اندېښنې تر ډېره بریده مبالغه امیزه دي

پروفیسور دوکتور انوارالحق احدي

نوي ډیلي ته د جلالتماب ولسمشر حامد کرزي سفر او هلته د هوکړه لیکونو لاسلیک کول داسې هڅې دی چې له مخې یې افغان مشرتابه غواړي د بهرني پانګونې له لارې خپل اقتصاد پر پښو ودروي.

افغان ولسمشر حامد کرزي په نوي ډیلي کې د هند له لومړي وزیر سره د خبرو پر مهال د هند د لا پراخې پانګونې غوښتنه کړې ده.

د افغانستان د سوداګرۍ او صنایعو وزیر دوکتور انوارالحق احدي له بي بي سي سره په ځانګړې مرکه کې ویلي، چې له هند سره څلور هوکړه لیکونه لاسلیک شوي، چې د نوي ډیلي او کابل ترمنځ د پخواني ستراتیژیک تړون برخه جوړوي.

((په څلورو ساحو کې هوکړه لیکونه لاسلیک شوې یو د ډبرو سکرو په برخه کې، بله موافقتنامه د سل ملیونو ډالرو په ارزښت چې افغانستان ته ورکول کېږي او په بیلابیلو برخو کې به وکارول شي

البته یوه عمومي موافقت نامه چې افغانستان پخوا له هند سره کړې ستراټېژیک موافقت نامه ده او د هغه ستراتیږیک تړون په چوکاټ کې له هندوستان سره په فرهنګي، سوداګریز ،اقتصادي او امنیتي برخو کې به زموږ اړیکې نورې هم پیاوړې شي .))

پوښتنه : په کومو نورو برخو کې هندي پانګوال پانګونه کولای شي او تاسو کومې برخې ورته په ګوته کړې دي؟

((یو شمېر هندي متشبثین ممبیي ته راغلي وو او د هغوی سره په بیلا بیلو برخو خبرې شوي د افغانستان د سوداګریو او صنایعو وزارت اوولس ساحې مطالعه کړې چې ۷ ساحې یې د صادراتو لپاره او ۱۰ نورې ساحې یې د صنایعو د وارداتو د تعویض لپاره مشخص شوي دي.

د افغانستان بازار هندي پانګوالو ته چمتو دی ترڅو دوی راشي او په یادو ساحو کې پانګونه وکړي خو تر ډېره دهندي پانګوالو لیوالتیا د معادن په برخه کې ده.))

پوښتنه : موږ د سفر په پیل کې د هندي سوداګرو سره خبرې کړې وې او هغوی د ۲۰۱۴ کال وروسته د افغانستان د راتلونکي په هکله اندیښنه ښودلې وه ایا ستاسو سره په خبرو کې هغوی په مشخص ډول خپلې اندیښنې څرګندې کړې؟

((د دوه زره څوارلسم کال په هکله اندیښنې تر ډېره بریده مبالغه امېزه دي ، افغانستان په تیرو څو لسیزو کې ستونزې درلودې نه یوازې افغانستان، بلکه د سیمې نور هېوادونه هم له ستونزو سره لاس او ګرېوان ول او له دې وروسته به هم ستونزې موجودې وې خو د دغه ستونزو سره سره انشاالله د امنیت د انتقال پروسه له بهرنیو ځواکونو څخه افغان لوري ته د بشپړېدو په حال کې ده ،سیاسي انتقال به هم په بریا سره بشپړه شي ،په اقتصادي برخه کې هم د نړیوالو کافي مرستې موجودې دي نو زه د دوه زره څوارلسم کال وروسته زیاته اندیښنه نه لرم.))

پوښتنه : د افغان حکومت له لوري د هندي پانګوالو بیا بیا هڅول په څه مانا دي ؟

((دا عمومي حالت دی هغه هېوادونه چې هلته پانګونه عامه ده بیا هم دوی پانګوال هڅوي دا د حکومت دنده ده، چې پانګوال وهڅوي، حتی د دې لپاره یوه اداره موجوده وي، موږ یې هم لرو چې پانګوال وهڅو ، ترکیه یې هم لري ، په امریکا کې د ایالتونو والیان نورو هېوادونو ته ځي، څو پانګوال وهڅوي او د دوی په ایالتونو کې پانګونه وکړي ځکه سرمایه ګذاري په خپل ذات کې د هېواد اقتصاد ښه کوي نو په دې اساس که وضعیت ډېر ښه هم وي باید پانګوال وهڅول شي چې پانګونه وکړي.

زموږ هلې ځلې د دې لپاره نه دي، چې موږ وارخطا یا اندیښنه لرو ، موږ راتلونکي ته خوشبینه یو او ښه چانسونه وینو او هرڅوک چې دلته پانګونه وکړي ګټه یې ډېره ده، تجربې هم دا ثابته کړې چې په افغانستان کې د پانګوالو د ګټې کچه ډېره لوړه وي نو ځکه موږ له بېلابېلو پانګوالو سره دا موضوع شریکه کړې او دوی مو پانګونې ته هڅولې دي.)

پوښتنه : داسې ویل کېږي، چې امنیتي اندیښنې د دې لامل شوي، چې هندي پانګوال پانګونې ته زړه نه ښه کوي او افغان حکومت بیا بیا د دوی د تشویقولو هڅې کوي؟

((طبعا یو څه ویره به وي، هغه اندیښنه او ویره چې له افغانانو سره ده هغه به د بهرنیانو سره هم وي خو د دې ټولو سره سره ګټه هم ډېره ده د بېلګې په ډول په نورو هېوادونو کې په نورمال ډول د لس نه تر پنځه لس سلنې پورې د ګټې تمه وي خو په افغانستان کې د دېرش څخه تر پنځوس سلنې پورې ډېر په اسانی سره ګټه اخستلای شي.))

پوښتنه : وزیر صاحب یوه بله مهمه موضوع چې هر کله د افغانستان او هندوستان په اړیکو کې راپورته کېږي د پاکستان حساسیتونه دي نو کله چې د هند سره دغه راز تړونونه لاسلیک کېږي د کارپوهانو په اند د پاکستان حساسیتونه هم ورسره راپارول کېږي نو ایا تاسو په دغه تړونونو کې د پاکستان حساسیتونه په پام کې نیولي دي ؟

((موږ طبعا پاکستاني پانګوال هم هڅولي چې راشي او دلته پانګونه وکړي دروازې د دوی پر مخ هم خلاصې دي، تر ټولو زیاتې او پیاوړې اقتصادي او سوداګریزې اړیکې مو له پاکستان سره دي د نورو بهرنیو هېوادونو په پرتله له پاکستان سره مو صادرات او هم واردات زیات دي خو دا په دې مانا نه ده، چې موږ نباید له نورو هېوادونو سره سوداګریزې اړیکې ولرو او یاهم دغه اړیکي پرې کړو، دا یوه غیر مشروع غوښتنه ده هر هېواد حق لري، چې د نړۍ له ټولو هېوادونو سره اړیکې ولري.))

کنفرانس کمیته اپتیکا برای رفع مشکلات ترانزیتی برگزار گردید

کمیته اپتیکا نشست اش را به جهت رفع مشکلات ترانزیتی برگزار کرد، که از طرف وزارت تجارت و صنایع افغانستان معین امور تجارتی و از طرف پاکستان سکرتر وزارت تجارت پاکستان و تعداد دیگری از نماینده گان وزارت خانه های هر دو کشور درین نشست وجود داشتند.

دوکتور انوارالحق احدی وزیر تجارت و صنایع افغانستان طی یک کنفرانس مطبوعاتی، دست آورد های کمیته اپتیکا را با رسانه ها شریک ساخته افزود، حدود ۷۰ فیصد مشکلات ترانزیتی میان افغانستان و پاکستان درین نشست حل گردیده است و متباقی به زودی حل خواهد گردید.

درین نشست روی مشکلات ترانزیتی بحث صورت گرفته و جلالتماب انوارالحق احدي بر موارد ذیل تاکید کرد.

1 بعد از بحث ها، هر دو جانب موافقه کردند، که لاری های افغاني تا بندر واگه بروند.

2 مشکل بیمه لاری اموال افغانی بود، که به افغانستان از کراچی میامد، اما حالا یک مقدار پول به شکل بیمه در بندر کراچی میمانند بعداً که داخل تورخم شده فورم G1 خانه پوری کرده و دوباره پول شان را بدست میاورند، درین نشت برای برطرف سازی این مشکل تاکید صورت گرفته است، تا اعتماد میان هر دو طرف زیاد شود.

3 در گذشته، زمانی که یک تاجر 5 موتر مال را وارد افغانستان میکرد، باید تمامی موتر هایش در بندر میرسید بعداً

اجازه داده میشد تا داخل افغانستان شود، ولی حال این مشکل هم برطرف شده است و هر موتر زمانی که به بندر میرسد اجازه ورود به افغانستان برایش داده میشود.

4 در بندر کراچی کمیته مشترک تجاری میان افغانستان و پاکستان ساخته میشود و درین کمیته نمایندگان هر دو کشور وجود خواهد داشت، تا برای حل مشکلات تاجران وقتآ فوقتآ اقدامات لازم را انجام دهند.

5 در گذشته، بعضی اموال که به افغانستان وارد می شد، بار اول در کراچی از یک موتر به موتر دیگر کانتینر میشدند و بعدآ به افغانستان وارد میشد، اما فعلا این مشکل هم حل شده و اموال به همان شکل به افغانستان وارد میشود.

6 در بعضی موارد، تاجران افغان ازاینکه اموال شان به غارت برده می شد، شکایت داشتند اما طرف مقابل وعده داده است، که بعد ازین تدابیر امنیتی گرفته خواهد شد.

7 همچنان بر ایجاد کمیته دایمی بین گمرکات، که روسای دو طرف گمرکات برای حل مشکلات وقتا فوقتا دیدار داشته باشند، تعهد صورت گرفت تا مشکلات در تمامی بنادر میان افغانستان و پاکستان حل گردد.

8 وسایل استخراج معادن که از چین به افغانستان وارد می شد و در پاکستان توقف داده شده بود، مقامات پاکستاني بر رهایی ان وعده داده اند.

داکتر انوارالحق احدی افزود، دو سال قبل موافقت نامه را، که افغانستان و پاکستان به منظور ترانزیت به امضأ رسانیده بود، بر اساس ان این کمیته موظف است، تا مشکلات دو طرف را در مسایل ترانزیتی حل کند.

داکتر احدی، امیدواری نشان داد، تا ترانزیت لاری افغانی از واگه هم عبور کند و مستقیم به بازار های هند برسند تا از بارگیری مجدد تاجران، که اموال صادراتی شان را چندین بار، بارگیری میکنند رهایی یابند و اموال شان به شکل بهتر در وقت کم تر به بازار هند برسد.

اقای احدی افزود، دو مشکل تا حال حل نشده، یکی موتر های لاری افغانی مستقیم به بندر کراچی رفته نمیتوانند و دیگر مشکل اخذ بیمه است، که انشاالله این مشکل هم در اینده حل خواهد شد.

جلالتماب وزیر صاحب افزود، موترهای که مستقیم به بندر واگه میروند، از طرف وزارت ترانسپورت یک تضمین خط اخذ میکند و دولت افغانستان مسؤلیت برگشت ان را بدوش داشته و این تضمین خط برای مدت 30 روز مدار اعتبار را دارد.

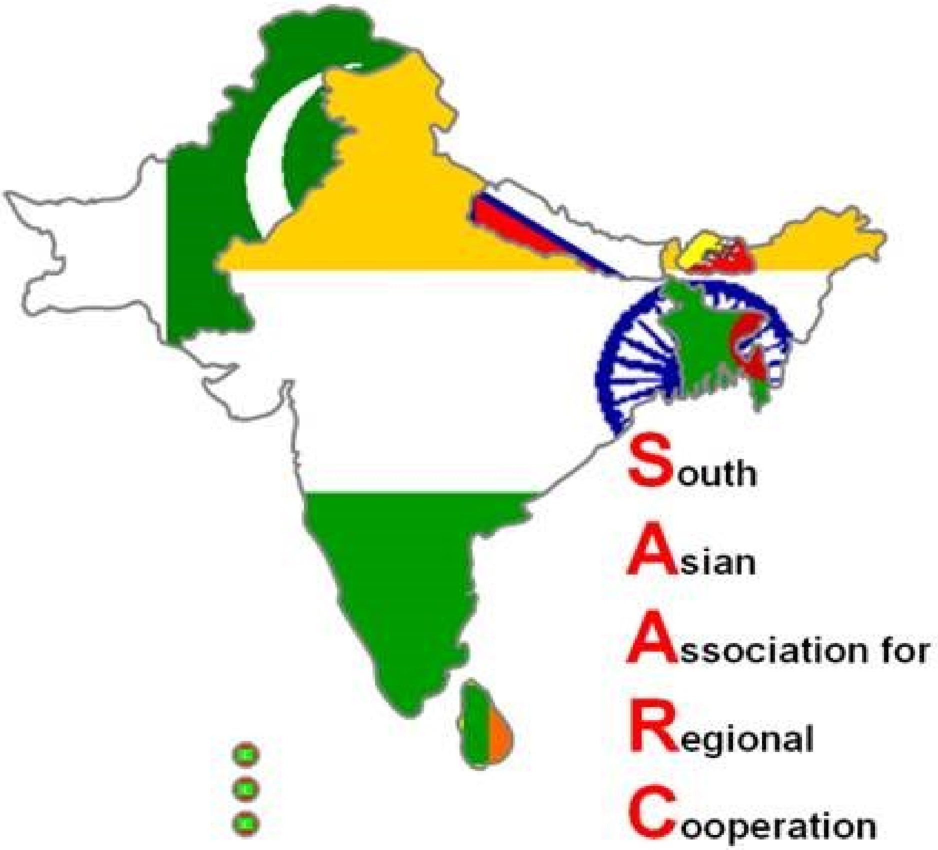

دسویلي اسیا د هېوادونو دهمکارۍ سازمان (سارک) پېژندنه:

لیکوال :نصیراحمد زاخیل

Association for Regional South Asia Cooperation

سریزه: سارک یعنی دسویلی اسیا دهېوادنو دسیمه ایزې همکارۍ اتحادیه د اتو هېوادونو یو اقتصادي اوسیاسي سازمان دی، چې د نفوس له پلوه د شاوخوا (۱،۵) ملیا رده وګړو په لرولو سره، دنړۍ دلویو سیمه ایزو سازمانونو څخه شمېرل کېږي.

د ۱۹۷۰ م کال په وروستیو کې دبنګله دیش ولسمشر ضیاءالرحمن د سویلي اسیا د سوداګرۍ د بلاک د جوړښت وړاندیز وکړ چې د لومړي ځل لپاره د ۱۹۸۱ م کال په اپریل کې د سویلي اسیا د اوو هېوادونو د بهرنیو چارو وزیرانو د دې اتحادیې د رامنځته کولو په هکله دسریلانکا په پلازمېنه کولمبو کې سره راټول شول او د۱۹۸۱ کال په اګست کې د سویلي اسیا هېوادونو دهمکاریو کمېټه تاسیس شوه.

د سویلي اسیا هېوادونو د همکارۍ اعلامیه د سارک د بهرنیو چارو د وزیرانو له لوري په کال ۱۹۸۳م کې په نوي ډیلي کې ومنل شوه .

د سویلي اسیا دهمکارۍ سیمه ایز سازمان، وروسته له هغه چې، د دې سازمان اساسنامه د بنګله دیش، بوتان، هند، مالدیو، نیپال، پاکستان، اوسریلانکا هېوادونو د مشرانو له خوا اعلان شوه په رسمي ډول د ۱۹۸۵م کال د دسمبر په ۸مه چې د۱۳۶۴ هجري لمریز کال سره سمون خوري تاسیس شو.
افغانستان د هند په غوښتنه د ۲۰۰۵ م کال د نومبر په ۳۱ مه د ناظر غړي په حیث په دغه سازمان کې داخل شو او د۲۰۰۷ م کال د اپریل په دریمه نېټه په رسمي ډول د دغه سازمان غړی شو، چې د افغانستان په ورننوتو سره د دې سازمان د غړو شمېر اتو هېوادونو ته ورسید، چې په دې توګه په اوسني وخت کې د سارک ټولنه اته (۸) غړي او نهه (۹) څارونکي (Observers) لري.

د ۲۰۰۶ کال په اپریل میاشت کې امریکا او سویلي کوریا هم په دغه سازمان کې د ناظرغړي په حیث خپل وړاندیز وړاندې کړ. همدارنګه اروپایي ټولنې هم د ۲۰۰۶ م کال په جولای میاشت کې د دې سازمان د ناظر غړیتوب لپاره خپله لېوالتیا وښوده او ایران د ۲۰۰۷ م کال په مارچ میاشت کې د ناظر غړیتوب په هکله خپل وړاندیز په رسمي ډول وړاندې کړ، چې اوس د سارک څارونکي هېوادونه (استرالیا، چین، ایران، جاپان، مراکش، برما، سویلي کوریا، اروپایي ټولنه او د امریکا متحده ایالات) دي. د یادولو وړ ده، چې ځینې هېوادونه لکه چین، ایران او برما د سارک

ټولنې د غړيتوب لېواله دي. همدارنګه ځينې هېوادونه، لکه روسيه او اندونيزيا غواړي، چې د سارک ټولنې د څارونکو دنده په غاړه واخلي.

په ټوليزه توګه دغړو هېوادنو ترمنځ په لاندې برخو کې همکاري شتون لري.

١- د کرهنې او د کليو د پراختيا په هکله همکاري.

٢- رسنيزو اړيکو، علم، ټکنالوجي او هواپېژندنې په هکله همکاري.

٣- په روغتيايې چارو، ټولنيز فعاليتونو او د بې وزلۍ پر وړاندې مبارزه.

۴- حمل او نقل، د پوستي خدمتونو، سپورټ، هنر او کلتوري موضوعاتو په هکله همکاري.

۵- د انساني سرچينو(بشري منابع) د ظرفيت د لوړتيا په برخه کې هر اړخيزه همکاري.

په دې ورستيو کلونو کې ځينې نور د همکارۍ او هماهنګۍ موارد په پورته پنځو برخو کي اضافه شول، چې وروسته به ورڅخه يادونه وکړو.

دسارک اهداف(موخې) :

د سارک ټولنې لومړنۍ او اساسي موخې د غړیو هېوادونو تر منځ د همغږۍ او ګډ کار له لارې د اقتصادي او ټولنیز پرمختګ چټک کول دي. په ټولیز ډول د سویلي اسیا هېوادونه د اقتصاد له پلوه کمزوري او د اقتصاد اصلي برخه یې کرهنه جوړوي، له بل پلوه دا هم لیدل کېږي، چې په نړۍ کې د اقتصاد اوسنۍ تګلاره د وروسته پاتې هېوادونو په ګټه نه ده. د دې ستونزې اصلي لامل دا دی، چې د شتمنو هېوادونو تر منځ (Protectionism) یا د ساتنې پالیسۍ ورځ په ورځ زیاتېږي. د دغې ستونزې د اوارولو لپاره د سارک غړي هېوادونه غونډې کوي، د ستونزو په لارو چارو غور کوي او هڅه کوي، چې داسې پرېکړې وکړي، چې نه یوازې دوی سره د اقتصاد په چټک پرمختګ کې مرسته وکړي، بلکه د سارک غړو هېوادونو تر منځ اقتصادي واټن هم کم کړي. د سارک هېوادونه په خپل منځ کې د همکارۍ او همغږۍ لمن ورځ په ورځ پراخوي. د دوی ډېرې هڅې د ټکنالوچۍ رواجول، د اقتصادي پرمختګ چټک کول، د معلوماتو خپرول، د ټولنیزو ستونزو له منځه وړل، د نشه یي توکو او ترهګرۍ له منځه وړل دي.

اما په دې ټولو کې، د سارک د پام وړ دنده، د سوداګریزو مرستو او همغږۍ ډېرول دي. د سارک په ټولنه کې د اقتصاد، سوداګرۍ، صادراتو او وارداتو موضوعګانو ته د لومړیتوب په سترګه کتل کېږي.

په دې اساس د سارک سازمان د سارک سازمان د ګاونډیتوب د روابطو په ساتلو، د غړیو هېوادونو د ملي حاکمیت ،ځمکنۍ بشپړتیا ،خپلواکي، یو د بل په کورنیو چارو کې د نه لاس وهنې د دوګونې او څوګونې اقتصادي اړیکو پراختیا، د فقر او وروسته پاتې والي لمنځه وړلو، د سیمه ایزو مناسباتو اوهمکاریو پیاړتیا او د ازادې سوداګرۍ د پراختیا لپاره رامنځته شو.

که څه هم تر ۱۹۹۵ م کال پورې د سارک غړو هېوادونو ترمنځ سوداګري د نړۍ د سوداګرۍ پنځه (۵) سلنه برابره وه، خو بیا هم د سارک له خوا د ساپټا ((SAPTA) منځ ته راتلل د سارک د ټولنې ریښتینی پیل بلل کېږي.

د سارک اهداف د هغه د اساسنامې پر بنسټ په لاندې توګه دي:

1: د سویلي اسیا د اوسېدونکو د ژوند د کچې لوړوالی او د هغوی لپاره د ژوند اسانتیاو برابرول.

2: د اقتصادي ودې ګړندي کول، په سیمه کې ټولنیزې او کلتوري پراختیا او د ټولو وګړو لپاره د دې زمینه برابرول، څو د خپل ټول توان څخه استفاده وکولای شي.

3: د سویلي اسیا د هېوادونو تقویه، پرمختګ، پر ځان باوري او متکي کېدل.

4: د غړیو هېوادونو ترمنځ د مسایلو په هکله هر اړخیزه اعتماد درلودل.

5: په اقصادي، اجتماعي، کلتوري، تخنيکي اوټکنالوژيکي برخو کې دوه اړخيزه مرستي، همکاري او پراختيا.

6: د مخ پر ودې هېوادونو سره همکاريو ته وده ورکول.

7 : د غړيو هېوادونو ترمنځ د مشترکو ګټو په هکله د همکارۍ پياوړتيا د نړيوالو کنفرانسونو له لارې.

8: د هغو نړيوالو او سيمه ييزو سازمانونو سره همکاري کول، چې ورته موخې تعقيبوي.

د سارک په سازمان کې د غړيتوب شرايط:

د دې سازمان دغړو په توافق دا شرط دی، چې يو هېواد د دې سازمان په کومه برخه کې بايد غړيتوب ترلاسه کړي اوکه نه؟ دوهم، هغه هېواد چې غواړي د دې سازمان غړي شي بايد په سويل يا سويل ختيځ کې موقيعت ولري.

د سارک ټولني کاري تګلاره:

د سارک ټولنه د ۱۹۸۵ م کال راپدې خوا هرکال يا هر دوه کاله وروسته غونډه کوي، چې لومړنی ناسته يې د ۱۹۸۵ م کال په پای کې د ډاکا په ښار کې وشوه. دغه غونډه د غړو هېوادونو د مشرانو په راټولېدو د غړو هېوادونو د ښارونو څخه په يو ښار کې کيږي. د سارک ټولنه په خپل تشکيل کې دولس (۱۲) کاري او تخصصي ډلې لري، چې هره يوه يې په خپلو غونډو کی په اړونده راولاړو شويو ستونزو غږيږي او د اوارولو هڅې يې کوي.

د سارک سازمان جوړښت :

۱- اعيانو (مشرانو) مجلس : د سارک د مشرانو تر منځ ناسته تر ټولو مهم اوعمده رول په غاړه لري،

چې د سازمان اهداف او راتلونکې غونډې د دې مجلس لخوا ټاکل کيږي. د مشرانو جلسه په کال کې يو

ځل دايريږي.

۲- د وزیرانو شورا: دغه شورا د غړیو هېوادونو د بهرنیو چارو له وزیرانو جوړه شوې ده، چې د بیا کتنې او پرمختګ د سیاست د همکاریو د نوې حوزې د جوړېدو د اړتیا په وخت کې د نویو پلانونو پلې کولو په هکله تصمیم نیول او نورې عمده دندې په غاړه لري.

۳- دایمي کمېټه : نوموړې کمېټه د غړو هېوادونو د بهرنیو چارو د لوړپوړو چارواکو څخه جوړه ده. دغه کمېټه کولای شي په خپل جوړښت کې وړې کاري کمېټې جوړې کړي.

په دې کمېټې کې د دوو څخه تر اوو پورې غړي هېوادونه ګډون کولای شي.

۴- سکرتریت : د سارک سیمه ییز سازمان د 1987 م کال د جون په ۱۶ نېټه د نیپال په پلازمېنه کې رامنځته شو، چې د اجرایوي فعالیتونو سربیره، په غونډو کې د خدماتو سرته رسول او هم د سارک اونورو نړیوالو سازمانونو سره د اړیکو جوړولو مسؤلیت په غاړه لري.

د سکرتریت کلنی بودیجه د غړیو هېوادونو لخوا د یو منل شوي پلان له مخې ترسره کیږي.

د سارک موافقت نامې :-

سافټا (SAFTA) :- د سارک د رامنځته کولو د لومړیو ژمنو څخه وروسته داسې فکر کېده، چې دهغه مقدماتي کارونه تر ۲۰۰۱ م کال پورې پای ته ورسیږي او د سافټا ټرون عملي بڼه غوره کړي، مګر حقیقت دا دی، چې تراوسه د سارک په حوزې کې یو ګډ بازار نه دی رامنځته شوی او د شعار په بڼه پاتې دی. سربیره پر دې، د سافټا په ټرون کې وړاندوینه شوې وه، چې د سارک د حوزې غړي هېوادونه به تر ۲۰۲۰ م کال پورې د اروپا په شان په یو اقتصادي اتحاد بدل شي، مګر د سارک اصلي غړو هېوادونو ترمنځ پرتو ستونزو ته په کتو سره به د دغو موخو ترلاسه کول د تمې څخه لرې وي.

ساپټا (SAPTA):- د 1993م کال په لومړیو کې د سارک غړیو هېوادونو یوه سوداګریزه موافقه ترسره کړه هغوی په ډېر احتیاطي ډول د سارک د سوداګرۍ د ترجیح (ساپټا) ترعنوان لاندې یوې موافقتنامې ته سره ورسېدل خو دغې اتحادیې کوم پرمختګ ونکړ. څرنګه، چې معلومیږي د سوداګرۍ لویه برخه د دې اوو هېوادونو ترمنځ په غیر رسمي او نه ثبتېدونکي ډول تر سره کیږي، د مطالعاتو څخه داسې ښکاري، چې ساپټا(SAARC Preferential Trade Area) ونه شو کړای، چې یو قوي اقتصادي بلاک رامنځته کړي.

د سارک راتلونکې :- سارک د سویلي اسیا د اقتصادي او سوداګریز سازمان په توګه تر اوسه یوه کامیابه تجربه د ځان څخه نه ده ښودلې او شرایطو ته په کتو سره داسې نه ښکاري، چې په نږدې راتلونکو کلونو کې به یو کره تغیر د غړیو هېوادونو ترمنځ په اقتصادي او سوداګریزو مناسباتو کې رامنځته شي. په دې هکله یو غالب شک دا دی، کچیرې هریو د غړیو هېوادونو څخه په خپلو روانو سوداګریزو معاملاتو اوهم د سارک د غړیو څخه پرته د نورو هېوادونو سره په اړیکه کې پاتې شي نو د سارک هغه موخې چې په پام کې یې دي تر لاسه کولای نه شي .

د سارک غړي هېوادونه سره له دې، چې دغه سازمان د خپل ملي اقتصاد او سوداګرۍ د پراختیا لپاره اړین بولي خو په دې باور نه لري، چې د سارک په مټ دې دوی خپلو اړتیاو ته مثبت ځواب ووایې له همدې امله د سارک دغړیو څخه بهر سوداګریزې منطقې ته پاملرنه زیاته شوه.

د سارک غړي هېوادونه د اقتصادي او ترانزيتي خندونو د نفوس زياتوالی، د منابعو، سرمايي، د داخلي اوخارجي ستونزو سره لاس او ګرېوان دي. دغه هېوادونه د څو اړخيزو اقتصادي پراختيا په رابطه بايد وکولای شي، چې دغه همکاري نهادينه کړي اوپه پای کې د نورو سازمانونو په څير د سيمې تولي سياسي ستونزې حل کړي.

سارک د ملګروملتونو او نورو نړيوالو مرسته کونکو سازمانونو سره پراخه همکاري لري.

داسې معلومېږي کچيرې د سارک غړي هېوادونه او کوم هېوادونه چې د سارک د ناظر غړيتوب لري که دوی وغواړي او همکاري وکړي نو کولای شي دا سازمان د سيمې د يو پياوړي اوموثر سازمان په توګه تبديل کړي.

پای

د سارک ټولنې د پيل څخه شا او خوا (۲۷) کاله تېرېږي، چې په دې ترڅ کې د ټولنې برياليتوبونه او لاسته راوړنې د هيلو څخه ډېرې کمې وې. د دې ټولنې د ناموثريت دليل په تيرو کلونو کې د پاکستان او هندوستان ترمنځ د سياسي اړيکو خرابوالی ګڼل کېږي. ډېر ځله په دغه غونډه کې د سوداګريزو مسايلو پرځای سياسي شخړو او سيمه ايزو نا ارامو بحثونو ته ځای ورکړل شوی، نو په همدې اساس د سارک ټولنه په اقتصادي او سوداګري چارو کې د خنډونو سره مخ ده. د سارک ټولنې ته اوسنی چلنج په سيمه کې د لوږې د له منځه وړل دي او د همدې ستونزې د اوارولو لپاره د سارک غړي هېوادونه خپلمنځي همکاری ته تر هرڅه لمړيتوب ورکوي. د يادولو وړ ده، چې د سارک سازمان غړي هېوادونه ګډې ګټې او ګډې ننګونې لري په دې سيمه کې چيرته، چې د سارک هېوادونه دي ستر فرصتونه شته ځکه، چې په يادو سيمو کې ستره انرژي پرته ده، روزل شوي او په کار پوه ځوانان لري، چې د ښه ځواک خاوندان او ستر نوښتونه يې رامنځته کړي دي، له دې امله ټول دغه هېوادونه بايد په ګډه سره له دغو فرصتونو څخه د خپلو هېوادونو او خپلو خلکو په ګټه کار واخلي.

نوموړي هېوادونه کولای شي، چې د يو بل له تجربو څخه په ګټې اخستنې سره په سيمه کې امنيتي ننګونې له منځه يوسي؛ ځکه د سيمې ثبات په نړۍ کې د امنيت د ټينګښت لاملونه برابر وي او د بشريت د پايښت لامل ګرځي.
د دې سازمان غړي هېوادونه بايد د وروسته پاتې هېوادونو په ځانګړې ډول د افغانستان پر وړاندې د پرتو اقتصادي او سياسي ستونزو په اوارولو کې ډېره همکاري وکړي اوهم بايد زموږ ګاونډي هېوادونه د افغانستان په کورنيو چارو کې د لاس وهنې پر ځای د دې هېواد په امنيت او ثبات کې پراخه ونډه واخلي، ځکه د دې هېواد امنيت د ټولې سيمې په خاصه توګه د ګاونډيو په ګټه دي اوهم د دې هېواد پرمختګ او پر ځان بسيا کېدل د ټولو غړيو هېوادونو د اقتصادي ودې سبب کېدای شي.
زموږ د سيمې پر وړاندې نورې پرتې ننګونې لوږه، بيکاري او د هوا بدلون دی، که چيری په دې اړه ګډ کار و نه کړو، نو له شک پرته، چې زموږ سيمه به د ښې راتلونکې زيرې له ځان سره و نه لري.

مآخذونه :

www.saarc-sec.org

www.thehindu.com

www.wekipedia.com

www.nation.com

www.bhutanobserver.bt

www.cottonbangladesh.com

وزارت تجارت وصنایع در تلاش به دست آوردن عضویت سازمان تجارت جهانی است

دولت افغانستان می خواهد، عضویت سازمان تجارت جهانی را پیش از فرا رسیدن سال 2014 میلادی به دست اورد.

محترم مزمل شینواری معین وزارت تجارت وصنایع کشور در ورکشاپ که به مناسبت معرفی سازمان تجارت جهاني یا WTO دایر گردیده بود، گفت هفتم دسامبر سال جاری هیتی متشکل از نماینده گان چهار ده وزارت که وزارت تجارت در رأس ان می باشد، به کشور سویس جهت انجام دور سوم مذاکرات با مسؤلین سازمان تجارت جهانی برای عضویت افغانستان در این سازمان سفر می کنند. در حال حاضر حدود 157 کشور عضویت این سازمان را داشته وسی کشور دیگر نیز به حیث ناظر مشمول این سازمان هستند، که افغانستان نیز جزء کشورهای ناظر این سازمان محسوب میشود.

اقای مزمل شینواری گفت : ما سخت درتلاش به دست آوردن عضویت سازمان تجارت جهانی قبل از فرا رسیدن سال 2014 هستیم.)

محترم شینواری می افزاید، که با عضویت افغانستان در این سازمان بسیاری از مشکلات تجارتی کشور حل می شود وجذب سرمایه گذاری ها، اشتغال زایی و در نتیجه بهبود اقتصاد از فواید عضویت کشور در این سازمان است.

معین وزارت تجارت همچنان می افزاید، که پاکستان عضویت این سازمان را دارد وبا عضویت افغانستان مشکلات ترانزیتی افغانستان وپاکستان نیز حل خواهد شد.

محترم شینواری افزایش گمرکات کشور، افزایش تولیدات داخلی وطرح قوانینی در عرصه های تجارت بین المللی، سرمایه گذاری وزراعت را از جمله شروط مهم برای عضویت کشور دراین سازمان بیان کرده ومی گوید، که علاوه بر اینکه بر ارتقای ظرفیت در عرصه های مختلف تلاش می کند، این وزارت مسوده بیست قانونی را در عرصه های مختلف تجارت کشور اماده کرده است.

به گفته محترم مزمل شینواری، اگر افغانستان بتواند عضویت سازمان تجارت جهانی را کسب نماید، بسیاری از مشکلات ترانزیتی واز جمله مشکلاتی که با پاکستان دارد، به راحتی حل خواهد شد.

همچنان کسب عضویت در این سازمان، ضمن اینکه تولیدات صنعتی داخلی را افزایش خواهد داد، سرمایه گذاران داخلی وخارجی را نیز تشویق خواهد کرد تا در افغانستان سرمایه گذاری کند.

معین تجاری افزود اگر یک کشور بوسیله صادرات خود به افغانستان صدمه وارد کند، ما با داشتن عضویت در این سازمان، میتوانیم جلو چنین صادراتی را بگیریم.

سازمان تجارتی جهانی که یکصدو پنجاوهفت کشور عضو دارند، یک نهاد بین المللی است، که برای بهبود تجارت ازاد و تشویق کشورها در راستای توقف تعرفه های وارداتی وسایر موانع کار می کند.

این سازمان قواعد تجارت بین الملل را نظارت، از موافقتنامه های تجارت ازاد مراقبت و منازعات تجارتی بین دولتها را حل وفصل مینماید.

گفتنی است، که پیش از این در 14 دسامبر 2004 درخواست افغانستان مبنی بر شمولیت افغانستان به حیث ناظر در این سازمان، پذیرفته شده بود.

مزایای عضویت در سازمان تجارتی جهانی

تجربه نظام تجارت چند جانبه که از سوی سازمان تجارت جهانی تنظیم میگردد نشان داده، که تمام کشورهای عضو از مزایای مربوط به این سازمان بهره مند می شوند وهر کشور دستا آورد های دراین زمینه داشته است. عضویت در سازمان تجارت جهانی باعث می شود تا:

_ مصارف زنده گی کاهش یافته و معیارهای زنده گی بهبود یابد.

_ منازعات حل گردیده ومناقشات تجارتی کاهش یابند.

_ رشد اقتصادی وفرصت های کاری به میان آیند.

_ مصارف مربوط به فعالیت های تجاری در سطح بین المللی کاهش یابد.

_ حکومتداری سالم ترغیب گردد.

_ کشورها رشد وانکشاف نمایند.

_ کشورهای ضعیف فرصت بیان نظریات داشته باشند.

_ محیط زیست وصحت حمایت گردد.

_ صلح وثبات تامین شود.

مزایای عضویت در سازمان تجارتی جهانی برای افغانستان

سازمان تجارت جهانی تلاشهای کشورهای رو به انکشاف مانند افغانستان را، ارج گذاری می نماید واین کشورها را من حیث کشورهای رو به انکشاف یا کشورهای کمتر انکشاف یافته طبقه بندی نموده است. افغانستان دربین کشورهای کمتر انکشاف یافته محسوب می شود. اضافه تر از دو سوم کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی از جمله ممالک رو به انکشاف یا کمتر انکشاف یافته اند.

بسیاری از این کشورهای بعد از الحاق به سازمان تجارت جهانی، میزان بلند سرمایه گذاری ها وصادرات را شاهد بوده اند. درسال 2007 کشورهای رو به انکشاف ویا کمتر انکشاف یافته شاهد پنج درصد افزایش در سطح شان بودند در حالیکه رشد تجارت کشورهای انکشاف یافته تنها 1.2 در صد بوده است.

دلیل دیگری که افغانستان باید به سازمان تجارت جهانی ملحق گردد این است، که این کشور محاط به خشکه است. بعد از عضویت در این سازمان، اموال و وسایط نقلیه افغانستان حق انرا خواهند داشت تا بدون کدام موانع یا تاخیر

از طریق مسیر های مناسب در قلمرو سایر کشورهای عضو، ترانزیت نمایند. هیچ گونه فیس غیر موجه ویا اقدام غیر مناسب در برابر تجارت ترانزیتی و وسایط نقلیه افغانستان وضع نخواهد شد. این یک حق تضمین شده است که نظربه قوانین سازمان تجارت جهانی از ان حفاظت وحمایت خواهد شد.

تمام کشورهای همجوار وشرکای عمده تجارت افغانستان عضو این سازمان اند ویا هم خواهان کسب عضویت در این سازمان هستند. پاکستان، هندوستان، چین، ترکیه، قرغزستان، عربستان سعودی و کشورهای خلیج از اعضای سازمان تجارت جهانی به شمار میروند. ایران، ازبکستان، تاجکستان وقزاقستان خواهان عضویت در این سازمان اند. ترکمنستان گامهای مقدماتی رابه منظور ارایه درخواستی کسب عضویت روی دست گرفته اند.

استفاده از قواعد تجارتی _ به جز قواعد شرکای عمده افغانستان، منافع کشور را تامین نخواهد کرد. بنابرآن، برای افغانستان نهایت مهم است تا عضویت این سازمان را حاصل کند، تا باشد، که تجارت بین افغانستان وشرکای تجارتی آن تحت قواعد ومقررات هماهنگ ومنسجم صورت گیرد.

دست آوردهای عمده افغانستان در زمینه کسب عضویت سازمان تجارت جهانی در ذیل خلاصه شده است:

نومبر 2004: دولت جمهوری اسلامی افغانستان جهت الحاق با سازمان تجارت جهانی درخواست خویش را ارایه کرد.

دسمبر 2004 سازمان تجارت جهانی به افغانستان موقف عضویت ناظر را اعطا کرد.

دسمبر 2004 سازمان تجارت جهانی برای افغانستان گروپ کاری ایجاد نمود.

مارچ 2009 دولت جمهوری اسلامی افغانستان یاد داشت پیرامون رژیم تجارت خارجی خویش را به سازمان تجارت جهانی ارایه کرد.

سال 2010: افغانستان پروسه پیشرفت سوی الحاق با سازمان تجارت جهانی را سرعت بخشید. دولت اسلامی افغانستان یک پلان تقنینی اصلاحی را تهیه وکار تهیه پیشنهاد نخست دسترسی بازار برای اموال وخدمات را اغاز کرد.

جنوری 2011 دولت جمهوری اسلامی افغانستان پاسخ ها را به سوالات اعضاء سازمان تجارت جهانی ارایه نمود.

جون 2012 دولت جمهوری اسلامی افغانستان پیشنهاد نخست دسترسی برای اموال را به سازمان تجارت جهانی ارایه کرد.

جون 2012 سازمان تجارت جهانی برای افغانستان جلسۀ دوم گروپ کاری را دایر کرد.

جولای 2012 سازمان تجارت جهانی برای افغانستان جلسۀ نخست گروپ کاری را دایر کرد.

اکتوبر 2012 دولت جمهوری اسلامی افغانستان پاسخ ها را به سوالات سازمان تجارت جهانی ارایه نمود.

جلسه محو خشونت علیه زن در وزارت تجارت وصنایع دایر گردید

خشونت نسبت به زنان پدیده جدید نبوده و از پیشینه تاریخي برخوردار است، اما میتوان گفت توجه به ان به عنوان مساله ای اجتماعی مقوله جدید است.

بیستوپنجم نوامبر روز جهانی رفع خشونت علیه زن است. خشونت علیه زنان معضلی است جهان شمول به هنگام جنگ و آوارگی، در خانه و در جامعه.

از ان جا که اشکار است، در دین مقدس اسلام زن ومرد از حیث انساني وتکلیف اجتماعی برابر است، هیچکدام بر دیگری برتري ندارد، هردو مخاطب یاایهاالناس و ایهاالمومنون است.

ونقش مثبت ومنفی زنان را ذکر کرده و حتی زنان را ستوده که درشرایط ناهموار،درجامعه ازحق دفاع کرده است.

در جلسه که به مناسبت محو خشونت علیه زن در وزارت تجارت وصنایع دایر گردیده بود اشتراک کنندگان بر محو هر نوع خشونت علیه زن تاکید کردند.

در اغاز محترم صدرالدین سحر معین اداري ومالی وزارت تجارت وصنایع سخنراني کرده گفت، زنان ومردان درخلقت باهم برابر اند و امتیازی در حقوق ذاتی بریکدیگر ندارند و تفاوت فزیکي به معنی تفاوت حقوقی نیست.

معین صاحب سحر افزود، زنان همانند مردان حق ازادي بیان ، حق ازدواج ،حق زندگی،حق رای دادن

و سایر حقوق را دارند. معین صاحب از افزایش خشونت علیه زن یاد اوری کرده و از همه اقشارجامعه ،مسولین دولتی، علما دین، رسانه ها خواست، تا در محو این پدیده شوم مشترکا مبارزه نمایند.

درین جلسه محترمه حسنیه مخلص ریس هماهنگی وارتباط امور ولایات وزارت زنان بیانیه وزیرصاحبه امور زنان حسن بانو غنضفر را به خوانش گرفت

وزیر صاحبه در بیانیه خود نیز بر محو خشونت علیه زن تاکیدکرده و اگاهی به مردم از طریق رسانه ها را یک نیاز مبرم برای محو این پدیده عنوان کرد.

وزیر صاحبه در بیانیه خود افزوده بود، که وزارت امورزنان در راستای تامین حقوق زنان گام های مهمی برداشته که ازجمله کمپاین ها محو خشونت علیه زن در سراسر کشور برگزار شده و در اینده نیز به راه انداخته خواهد شد.

در اخیر محترمه فایقه کندهاری امره جندر وزارت تجارت وصنایع جایگاه زن را در اسلام توضیح داده گفت : امروز در خانه که پسر تولد میشود همه خوش میشوند و برعکس بر تولد دختر ناخوش درحالیکه دختر رحمت است و پسر نعمت است از نعمت پرسان میشود اما از رحمت نمیشود.

امره جندر درین مورد بعضی از احادیث و داستان های اسلامي را ارایه داشته افزود، با انکه جامعه امروزي مقام زن را نادیده گرفته اما پیامبر اکرم ص چهارده صد سال قبل از امروز فرموده اند، بهشت زیر پای مادران است.

به اساس تازه ترین گزارش ها طی هفت ماه سال ۱۳۹۱ ه ش چهار هزار قضیه خشونت علیه زن در کمیسون مستقل حقوق بشر ثبت شده اند.

وزارت امور زنان میگوید، در شش ماه اول سال روان هجری شمسی بیش از ۳۵۰۰ موارد خشونت علیه زن در مرکز و ولایات کشور ثبت شده است.

د لسیزو جګړو له امله د افغانستان د نهایي محصول تولید بیخ بنسټ له منځه ولاړ، چې اکثره تولید کوونکي یې دې ته اړ کړه، څو نیمه پای ته رسیدلي تولیدات پاکستان ته د نهایي محصول لپاره انتقال کړي غالی د صادراتو لپاره تولید کړی.د دې سکټور د ودې لپاره باید افغانستان د نهایي محصول د تولید وړتیا ولري. په مزار کې د نهایی تولید یوه فابریکه پرانیستل شوې ده خو یوه فابریکه نشي کولای په زیاته پیمانه تولید وکړي څو د ټولني وګړو ته بسنه وکړي، د غالیو سکټور مخې ته بله ننګونه د اومه موادو عرضه ده، د کورني مالوچو (پنبو) او د نورو اومه موادو د سرچینو د خرابوالي له امله په اوسط توګه د دغه سکټور ٪۵۳ اومه مواد واردیږي (په ځانګړی توګه له پاکستان څخه).

د باکیفیت مناسب او پر وخت موادو (پنبه، تار) موندل، یوه بله ستونزه ګڼل کیږي. د اومو موادو واردول د ټرانسپورټ او ګمرک مصارف له ځانه سره لري، چې پر نهایي قیمت اغیزه کوي، له بلې خوا کیفیت یې هم تر سوال لاندې دی.
د غالیو سوداګر وایي، چې د غالیو انتقال د هوا له لارې یو اقتصادي کار ندی، ځکه هوایي کارګو ځای کم او لګښت یې زیات دی.
د افغانستان تر ٪۹۰ زیاته غالی د پاکستان له لارې نورو مارکېټونو ته صادرېږي، د پاکستان له لارې حمل مصارف اوچت وړي او زیات وخت هم نیسي. د ګمرکاتو کمزورې او بیروکراتیکه اداره د غالیو سوداګرانو، صادرونکو او واردونکو لپاره بله ستونزه او ننګونه ده.

په افغانستان کی د غالیو صنعت

په افغانستان کې د غالیو بازار ، ګواښونه او فرصتونه

د غالیو صنعت د افغانستان له دودیزو صنعتونو څخه دی، په هېواد کې د کلونو جګړو سره سره د غالیو اوبدلو مهارت او کاري ځواک اوس هم په افغانستان کې په موثره توګه شته. د غالیو سکټور د هېواد په سوداګرۍ کې یو مهم رول لوبولای شي او د صادراتو زیاتوالي لپاره یو مهم تولید بلل کیږي. د غالیو صنعت د سوداګرو تر څنګ د کلیوالو (په ځانګړې توګه میرمنو) لپاره هم د عاید یوه ښه سرچینه ګڼل کیږي.

افغانستان د باکیفیته لاسي غالیو یو مخکښ هېواد دی. غالۍ د افغانستان د صادراتو تر ټولو لوی رقم ګڼل کیږي، چې په ۲۰۰۵ کال کې ۱۴۰ میلیون ډالرو ته رسیده، د دغه تولید ٪۹۰ پاکستان کې پلورل کیږي، چې بیا د هغه ځای څخه په پرچون او عمده توګه په نړیوال مارکېټونو کې خرڅیږي. د غالیو غیچې کول او پرمینځل تقریبا په بشپړه توګه په پاکستان کې کیږي. د افغاني غالیو د تجارتي نوم پیاوړتیا لپاره اړینه ده، چې غالۍ دننه په افغانستان کې غیچې او پرمینځل شي نه په پاکستان کې، د پاکستان د غالیو صادراتو ٪۶۰ له افغانستان څخه سرچینه اخلي.

که څه هم د دغه سکټور لپار باید زیات کار وشي، د افغانستان د غالیو سکټور ښه فرصتونه لري. افغان غالۍ او منسوجات په نړیواله کچه ښه منظر لري. غالۍ په افغانستان کې یو عنعنوی لاسي تولید ګڼل کېږي، چې شتمن تاریخ او بېلابېل باکیفیته ډیزاینونه هم له ځانه سره لري. افغان لاسي غالیو ته په ترجیحي توګه سره د نړۍ د غالیو غوره واردونکو هېوادونو (د امریکا متحده ایالات او اروپایي اتحادیه) له خوا د ګمرکي محصول د نه اخستنې امتیاز هم ورکړ شوی دی.

افغانستان دا وړتیا لري، چې د یوه غښتلي مارکیټینګ کمپاین سره خپل د غالیو نړیوال منظر پیاوړی کړي او هغه اندېښنې، چې پدې اړه موجودې دي له منځه یوسي او د افغاني غالیو لپاره لېوالتیا زیاته کړي. د دغه صنعت لپاره د اومه موادو لپاره تقاضا زیاته شوې ده او داسې وړاندوینه شوې، چې د اومه موادو تولید به دننه په هېواد کې زیات شي. لکه چې مخکې وویل شوه، اکثره افغاني غالۍ په پاکستان کې غیچې او پریمنځل کېږي. پدې اړه زیاتو مرکو کې داسې ویل شوي، چې اکثره غالۍ اوبدونکي دې ته ترجیح ورکوي، چې که دننه په افغانستان کې د تولید اسانتیاوې وي نو غالۍ به په خپل هېواد کې تولید کړي. که څه هم د غالیو او منسوجاتو صنعت په افغانستان کې عنعنوي او د ټيټې ټکنالوجۍ کار دی، دغه سکټور اوس کولای شي، چې د نوي ماشینونو څخه خپل د تولیداتو کمیت او پلورل اوچت یوسي. د بېلګې په توګه د انترنټ څخه په ګټې اخستنې سره کولای شي، چې مارکېټینګ او پلورلو ته وده ورکولای شي. د کمپیوټر د CAD پروګرام په مرسته کولای شي چې بېلابېلې طرحې په مؤثره توګه جوړې کړي.

ښځینه سوداګري د ودې په حال کې

د سوداګرۍ په بېلابېلو برخو کې افغان سوداګرو ښځو د شپږ میلیونو ډالرو په ارزښت پانګه اچونه کړې. په هېواد کې له پانګې اچونې څخه د ملاتړ اداره (آیسا) د میرمنو د سوداګرۍ د پراختیا په هکله وایي، چې د شپږ ملیونو ډالرو په ارزښت، د میرمنو له خوا پانګه اچول شوې او شرکتونه جوړ شوي، څه باندې پنځه سوه میرمنې په هغو کمپنیو کې برخه لري او په رهبري پلاوي کې شاملې دي، چې له دغې ادارې سره ثبت دي. دغو سوداګرو میرمنو په خپلو هڅو سره هم د خپلو کورنیو او هم د دې هېواد په اقتصادي وده کې مهم رول لوبولای دی. په افغانستان کې له پانګې اچونې څخه د ملاتړ اداره وایي، په پام کې لري، چې سوداګرو میرمنو ته د روزنیزو پروګرامونو د عملي کولو تر څنګ په کابل او ولایتونو کې د سوداګرو میرمنو د لاسي صنایعو نندارتونونه هم پرانیزي.

په عین حال کې د ښځو چارو وزارت هم په سوداګریزه برخه کې د دې ډول روزنیزو پروګرامونو د عملي کولو هرکلی کوي او وایي، چې سوداګرې میرمنې جدي مرستو ته اړتیا لري. کله چې لس کاله پخوا میرمنو په بېلابېلو ټولنیزو چاروکې په کار پیل وکړ، د میرمنو د سوداګرۍ چارې یو څه کمزورې او کمرنګه وې، خو د وخت په تېرېدو سره دغه چارې پرمختللې او ګړندۍ شوې او په دې برخه کې زیات شمېر نورو میرمنو هم لېوالتیا پیدا کړه او دغې چارې ته یې مخه کړه، سوداګرو میرمنو په بېلابېلو تولیدي برخو لکه: لاسي صنایع، دغالیو اوبدل، د چرګانو روزل، زراعت، مالداري، ماهي روزل او داسې نورو کې یې پانګه اچونه

چې د دغو ټولو د ښه سمبالښت په مقصد اوس د سوداګرو میرمنو فدراسیون ترعنوان لاندې یوه ټولنه هم فعالیت لري، چې پکې د ځینو مخکښو میرمنو په زیار او زحمت افغانې کسبه کارې ښځې راغونډې شوې دي. دغه فدراسیون چې د ټول هېواد په کچه شاوخوا ۳۲ زره غړي لري، په بیلا بیلو لاسي صنایعو کې کار کوي. سر بیره پر دغو ټولو پرمختګونو یو شمیر ستونزې او ننګونې هم وجود لري، چې د سوداګرو میرمنو فدراسیون انتقاد ترې سر ټکوي او وایي، چې مرسته کوونکو ادارو ورسره اساسي مرستې نه دي کړې او د دوی لاسي صنایعو ته يې بازار نه دی پیدا کړی. د دې تر څنګ د دغه فدراسیون یو شمیر غړې شکایت کوي، چې میرمنې په خواریو لاسي صنایع جوړوي، خو ډېره ګټه يې نورو ته رسیږي او دغو تولیداتو ته میرمنې بازار نلري. په تېرو څو کالونو کې د افغان دولت او نړیوالې ټولنې د هلوځلو په ترڅ کې افغانو میرمنو ته په سیاسي، اقتصادي او نورو برخو کې د ودې زمینه مساعده شوې ده، خو یو شمیر میرمنې انتقاد کوي، چې اکثره اسانتیاوې په ښارونو کې رامنځ ته شوې او د کلیوالو میرمنو په ژوند کې تراوسه پورې کوم ژور بدلون نه دی راغلی. نو ویلای شو، چې میرمنې کولای شي د ټولنې په ټولو برخو کې په پوره ورتیا ونډه واخلي او د ډېرو ستونزو له ګاللو سره، سره بیا هم خپلو هڅو ته دوام ورکړي، خو له دوی سره د مرستې په خاطر باید اړوند چارواکي او نور بنسټونه پاملرنه وکړي.

څکه تر اوسه چې کوم نندارتونونه په هېواد او بهرنیو هیوادونو کې په لاره اچول شوي د افغان میرمنو لاسي صنایع او تولیدات پکې په نړیواله کچه ډېر ښه ځلیدلي، نو په کار ده، چې د ملي او کورنیو تولیداتو په لا پراختیا کې هڅه وشي چې ویاړ يې په ټولو پورې تړلی دی. انتقاد کوونکې وایي، چې د دې ستونزې د هواري لپاره دولت او خلکو ته په ګډه د کار کولو اړتیا ده. هغه ستونزې، چې سوداګرې میرمنې ورسره لاس او ګرېوان دي : په بهرنیو نندارتونونو کې د لګښت د بودجې کموالی، د لوازمو نه لرل، لوړ ټکسونه، د دولتي ارګانونو لږه پاملرنه، د پورونو په لاس نه ورتګ او داسې نور هغه څه دي، چې ښځینه سوداګرو فعالیتونه يې ټکني کړي دي. سوداګرې میرمنې له دولتي او غیردولتي بانکونو هم هیله لري، چې دوی ته یوه اندازه پورونه ورکړي څو، لاسي او داسې نورو صنایعو تولیدات زیات کړي.

بازار ازاد میتواند حل مشکلات جوامع دیموکراتیک باشد.

بازار آزاد کلمه است که به طور خلاصه تبادلات انجام شده در یک جامعه را توصیف می‌کند. هر تبادله در شرایط یک توافق دوجانبه و درعین حال داوطلبانه میان دو فرد یا دو گروه انجام می‌شود. این دو فرد یا گروه اموال یا خدمات اقتصادی را تبادله می‌کنند، برای مثال زمانی که شما کتاب را از کتاب فروشی به قیمت 100 افغانی می‌خرید، شما و فروشنده دو چیز را تبادله کرده‌اید. 100 افغانی داده‌اید و فروشنده، کتاب را به شما داده است یا اگر شما برای یک نهاد کار میکنید نیروی کار و تخصص کاری تان را به او داده اید و در عوض از نهاد مربوط معاش دریافت می کنید.هر دو طرف انتظار دارند که از انجام تبادله منفعت کسب کنند و هر دو نیز انتظار دارند که در آینده بتوانند تبادله را تکرار کرده یا بر هم زنند چرا که ممکن است انتظارات آنان برآورده شده یا نشده باشد. تبادله یا تجارت تنها به دلیل اینکه هر دو طرف سود می‌برند انجام میشود. اگر آنها انتظار کسب منفعت از انجام تبادله را نداشتند با انجام آن موافقت نمیکردند.

این دلیل ساده، بحث تجارت آزاد مرکانتیلیست‌های قرن شانزدهم اروپا را رد میکند. مرکانتیلیست‌ها معتقد بودند، که در هر تجارت و تبادله تنها یکی از طرفین، آن هم به زیان دیگری میتواند منفعت کسب کند. به عبارت دیگر هر تبادله یک برنده (استثمارگر) و یک بازنده (استثمار شونده) دارد. به راحتی میتوان مغالطه این استدلال را درک کرد. تمایل و اشتیاق طرفین برای انجام تبادله به معنای این است که هر دو از انجام آن منفعت کسب میکنند. در تیوری بازی‌ها نیز وضعیت برد. بردن یا باختن با جمع مثبت نیز مد نظر قرار گرفته که گویای همین واقعیت است.

اما باید دید چگونه هر دو طرف تبادله منفعت کسب می‌کنند؟ هر فرد به طور جداگانه و در عین حال متفاوت اموال یا خدمات مورد تبادله را ارزشگذاری و چشم‌انداز متفاوتی از انجام تبادله در ذهن خود دارد. دو عامل مهم توافق لازم برای انجام تبادله را تعیین میکنند، اول اینکه هر یک از طرفین مال ویا شی را چگونه قیمت گذاری میکنند و دوم مهارت‌های چنه زنی هر یک از آنها، بطوری مثال چند افغانی برای تبادله یک کتاب باید پرداخت شود. واژه تبادله، قیمت را تعیین میکند، که این قیمت سرانجام از طریق اینکه چه تعداد کتاب در بازار موجود است و خریداران چگونه این کتاب ها را قیمت گذاری میکنند تعیین میشود، به عبارت دیگر قیمت توسط عرضه و تقاضا تعیین میشود. باالفرض یک عرضه مشخص برای یک شی در صورتی که ارزش ذهنی این کالا نزد خریداران افزایش یابد تقاضا

برای این شی افزایش خواهد یافت در نتیجه پول بیشتری برای خرید آن پرداخت خواهد شد و قیمت شی افزایش خواهد یافت و برعکس. پس بازار یک آرایش ساده نیست بلکه نشان دهنده یک شبکه پیچیده از تبادلات است، در جوامع اولیه تبادلات به صورت مستقیم صورت میگرفت، دو فرد دو شی مورد نیاز خود را به صورت مستقیم داد و ستد میکردند، مانند لوبیا در مقابل گندم ، اما همگام با توسعه مرحله به مرحله جوامع و بازارها امکان تبادله غیر مستقیم نیز در میان افراد فراهم و به این ترتیب پول ایجاد شد پول انجام تبادلات را آسان تر ساخت و اجازه داد که در مقابل نیروی کار یک کارگر به او صرفآ از اموال تولیدی پرداخت نشود.

بازارهای فعلی آنهم به صورت شبکه‌های گسترده با استفاده از پول در دسترس همگان قرار دارند. هر فردی در زمینه تولید یک شی متخصص و بهترین است و به راحتی میتواند مال خود را در سرتاسر جهان به فروش برساند و این همان سیستم بازار آزاد است، که این امر را امکان پذیر میسازد. بازار آزاد همچنین به تجاران اجازه میدهد، تا سرمایه خود را به منظور کسب منفعت در سراسر جهان به کار بندازند و وارد تجارت آزاد شوند. از این طریق پس‌انداز کنند و پس‌انداز و سرمایه‌گذاری آنها باعث توسعه اموال و سرمایه‌ای شده و بهره برداری ومعاش کارگران را افزایش دهد، بنابراین وضیعت زندگی کارگران نیز بالا میرود، این بازار آزاد رقابتی نوآوری‌های تکنولوژیک را نیز تحریک میکند که این امر به نوآوران اجازه میدهد، تا با استفاده از روش‌های جدید رضایت خاطر مستهلکین را افزایش دهند.

نظام بازار آزاد باعث افزایش تولید میشود و استثمار در بازار آزاد اتفاق نمی افتد. بازار آزاد زمینه لازم را برای حضور تجاران فراهم میکند و هیچ مبادله‌ای به صورت اجباری صورت نخواهد گرفت.

در این حال نه تنها سرمایه گذاری افزایش میابد بلکه سیستم قیمت‌ها، انگیزه‌های بازاری برای کسب سود و زیان و تولید نیز در مسیرهای مناسبی قرار میگیرند. این شبکه پیچیده میتواند همه بازارهای جهان را به هم مرتبط سازد. اما روتبارد (Murrat Rothbard) اقتصاد دان مکتب اتریشی می گوید «تبادلات لزومآ به صورت آزادانه انجام نمیشوند. بسیاری از آنها نه تنها اختیاری و داوطلبانه نبوده بلکه اجباری هستند. اگر یک دزد شما را مجبور به دادن پول به او کند، پولی که شما به وی میدهید بلکه گویا يك تبادله اجباری است و نه داوطلبانه، بنابراین او به مصرف شما سود خواهد کرد؟ و این دزدی است نه پروسه ی در بازار آزاد و در واقع همان چیزی است که مرکانتیلیست‌ها میگویند. به طوری مثال همانگونه که داگلاس نورث میگوید اگر چارچوب نهادی حاکم بر جامعه به دزدی امتیاز دهد، در این صورت هیچ کس به دنبال ایجاد سازمان‌های مجاز برای انجام فعالیت‌های خود آن‌هم از طریق بازار نخواهد بود و در مقابل، اگر چارچوب نهادی به فعالیت‌های تجاری امتیاز دهد، سپس سازمان‌هایی به وجود خواهند آمد که فعالیت‌های مولد را به کار خواهند گرفت» در این صورت هرگز نهادهای لازم برای بازار به وجود نخواهد آمد.

چنانکه مشخص است نظام بازار آزاد باعث افزایش تولید میشود و استثمار در بازار آزاد اتفاق نمیافتد. بازار آزاد زمینه لازم برای حضور سرمایه داران را فراهم می‌کند و هیچ تبادله به صورت اجباری انجام نخواهد گرفت. اما باید دید تبادله اجباری در کجا صورت میگیرد؟ این اجبار در بلند مدت منجر به کاهش سرمایه‌گذاری، بهره‌برداری و در

نهایت تولید کل اقتصاد خواهد شد و به عبارتی یک بازی با جمع منفی به وجود خواهد آمد و تنها شاید برای مجبورکننده منفعت به بار بیاورد.

درمواردی دولت در جامعه تنها یک سیستم قانونی اجباری را اعمال میکند، برخی افراد معتقدند، مالیات یک تبادله اجباری است و سنگینی بار مالیات بر تولید باعث کاهش سریع و سریعتر رشد اقتصادی میشود، دیگر شکل‌های اعمال اجبار دولتی مانند کنترول قیمت‌ها و محدودیت‌هایی که از حضور رقیبان جدید در بازار جلوگیری میکنند، تبادلات بازار را مختل و بازار را فلج میکند، در حالی که سایر فعالیت‌های دولت مانند جلوگیری از فعالیت‌های فریبنده، الزام به اعمال قوانین به خصوص حقوق مالکیت خصوصی و سیستم قضایی کارآمد و شفاف انجام تبادلات داوطلبانه را تسهیل میکند. حد نهایی اجبارات دولتی در نظام سوسیالیسم مشاهده میشود، در شرایط برنامه‌ریزی متمرکز سوسیالیستی یک سیستم قیمتی برای زمین و کالاهای سرمایه‌ای وجود ندارد، برنامه ریزی متمرکز سوسیالیستی روشی برای محاسبه قیمت‌ها، سرمایه گذاری سرمایه‌ها ندارد و نمیتواند شبکه به هم پیوسته تولید را راه اندازی نماید، تجربه روسیه یک مثال آموزنده از عدم فعالیت یک اقتصاد مدرن و پیچیده در غیاب بازار آزاد است.

نکته مهمتر در مورد مبادله در بازار آزاد این است، که در زمان انجام تبادله آنچه در حقیقت تبادله میشود کالا نیست، بلکه مالکیت آن کالا است که در بین طرفین جابه‌جا میشود، وقتی شما کتاب میخرید در واقع مالکیت کتاب به شما منتقل میشود و در مقابل مالکیت 100 افغانی را به فروشنده کتاب داده اید، این پدیده در همه تبادلات روزمره در بازار صورت میگیرد، حال در نظام سوسیالیسم که مالکیت خصوصی معنایی ندارد، بحث از بازار و سوسیالیسم بازار چندان صحیح به نظر نمیرسد، به گفته روتبارد «سوسیالیسم بازار دارای یك تضاد درونی است.» اگر هیچکس مالک ماشین‌آلات موجود در جامعه نباشد، پس از مدتی ممکن است همه ماشین‌ها خراب شده و کسی هم برای آنها دل نمی‌سوزاند، چرا که هر کسی فکر میکند اگر از ماشین‌ها مراقبت کند باعث میشود، تا دیگران به طور مجانی از آن استفاده کنند، بنا بر این، نبود مالکیت خصوصی عامل تخریب دارایی‌ها خواهد بود، از طرف دیگر، میدانیم که همین دارایی‌ها سرمنشا ثروت جامعه هستند، این است دلیل آنکه، چرا مالکیت خصوصی مقدم بر مالکیت دولتی است؟ در شرایط مالکیت دولتی کسی احساس تعلق به دارایی‌ها نخواهد کرد و انگیزه مجانی همگان را تحریک میکند و شما به راحتی مجانی میل کنید، اما در اقتصاد بازار چیز بنام مجانی وجود ندارد و هیچ منفعتی بدون تلاش به دست نخواهد آمد.

بنا بر این، میتوان نتیجه گرفت شرط وجود يك بازار آزاد جامعه‌ای است، که نظام و حقوق مالکیت خصوصی را به رسمیت بشناسد، از مالکیت خصوصی دفاع و امنیت آن را تامین کند، در مقابل کلید پایداری نظام سوسیالیستی مالکیت دولتی بر همه منابع و عوامل تولید است، که در این صورت دیگر بازار هم معنای خود را از دست میدهد.

روتبارد می‌نویسد، برخی انتقادات وارد بر بازار چنین بحث می‌کنند، که حقوق مالکیت با حقوق بشر متضاد است. اما این انتقادات فراموش میکنند که در بازار آزاد هر فرد مالك خود و همین طور نیروی کارش است و میتواند از پذیرش هر گونه قراردادی برای ارائه خدماتش در این نظام خود داری کند، از سوی دیگر تمامی حقوق و حتی حقوق مالکیت بخشی از حقوق بشر هستند و بازار هرگز حقوق بشر را نفی نمیکند.

روتبارد به یک یک اتهام عمومی علیه بازار آزاد اشاره می‌کند و آن این است، که این نظام قانون جنگل را در جامعه حاکم میکند به طوری که «سگ، سگ را می‌خورد» و این نظام به همکاری انسان‌ها برای رقابت ضربه میزند و از سوی دیگر موفقیت‌های مادی در این نظام با ارزش‌های روحانی و معنوی و فلسفی در تضاد است.اما همه ما میدانیم که جنگل جامعه‌ای است آکنده از اجبار، تهدید و مزاحمت، جنگل جامعه‌ای است که کیفیت زندگی و ارزش های آن را پایین می‌آورد، در حالی که رقابت سالم بازار میان تولید کنندگان و عرضه کنندگان يك پروسه کاملا مسالمت آمیز است که همه از آن سود میبرند و در نتیجه کسب این سود، وضعیت زندگی تمام مردم را بالا میبرد، بدون شك در نتیجه موفقیت مادی جوامع دارای بازار آزاد ثروت عمومی جامعه افزایش می یابد و اجازه میدهد، تا مردم از سطح بالای رضایت خاطر به نسبت سایر جوامع برخورد دار شود.

د میوو بازار موندنه (Marketing of fruits)

لیکوال : نجیب الرحمن (څمکنی)

بازارموندنه په کرنه کي د تولیدولو په کچه ارزښت لري. بازارمونده د ټولو هغه فعالیتونو ټولګه ده، چې د تولیدونکو څخه تر مصرفونکو پورې د تولیداتو په رسولو کې ترسره کیږي.

(Am.Marke.As) له نظره : بازارموندنه د ټولوهغو فعالیتونو مجموعه ده، چې د خدماتو او توکو د ملکیت په تبدیلولو کې تر سره کیږي.

مارکیټنګ (بازارموندنه) د اقتصاد هغه برخه ده، چې د وخت، ځای او ملکیت ارزښت په تولید ورڅېروي.

او د سوداګریزو فعالیتونو هغه برخه ده، د کومو پواسطه چې د انسانانو ضرورتونه د اشیاؤ اوخدماتو دتبادلې په صورت کې رفع کیږي. لکه څنګه چې میوجات هم یو کرنیز او زراعتي تولید دی، او د دې بازارموندنه د عادي بازارموندني سره یوڅه توپیر لري، ځکه چې د میوو تولید په یو معلومه لویه ساحه کې نه ترسره کیږي بلکه وړو وړو مختلفو ساحوکې سرته رسیږي، چې احتیاط ته ډېر اشد ضرورت لري، ځکه دغه محصولات په اسانۍ سره د خرابېدو وړ دي.

زراعتي محصولات د نقصان او خرابیو پرته نشي کېدای، چې مصرف کوونکو ته سالم او روغ ورسیږي.

انګور، شفتالو، الوبالو، ګیلاس، شلیل، او داسي نورې مېوې د بازارموندني په ترڅ کې د حد څخه زیاتي پخېدلای شي، چې د کیفیت د خرابیدو لامل یې ګرځي نو ځکه باید په ښه ډول ذخیره شي. په دې اساس د زراعتي محصولاتو بازارموندنه ډېرې توجه او پاملرني ته اړتیا لري.

د کرنیزو محصولاتو بازارموندنه داسي تعریف کیږي:

د ټولو هغو فعالیتونو مجموعه یا پروسه ده، چې د خرڅېدو وړ محصول د تولیدلو د فیصلې سره سم شروع کیږي، د بازار ټول ساختمانونه اوسیستمونه په کې شامل دي، او د حاصل د ټولولو څخه مخکې او وروسته ټول فعالیتونه رانغاړي تر ډېرو ورستیو پورې هم دا ضرور نه ګڼل کېده، چې د زراعتي محصولاتو لپاره دې د بازارموندني فعالیتونه موجود وي خو اوس په ډاګه شوي، چې په هغو هېوادونوکې چې زراعتي محصولات زیات صادروي ،بازارموندنه ډېر ارزښت لري.

همداراز مخ پر ودې هېوادونو کې اوس هم د میوو بازارموندنه مخ په تر قۍ ده.

د میوو د بازارموندني موخې:

د میوه جاتوبازار موندنه ډېرې موخې لري، چې مهمې یې په لاندې ډول خلاصه کیږي.

1. د تولیدونکو اومصرف کونکو یوځاي کول.
2. یو فایده لرونکی او مفیده نرخ منځ ته راوړل.
3. د تولیداتو نرخ د اخستونکو د توان په حدودو کې ساتل.
4. محصولات باید د مصرفېدو او اخستو وړتیا ولرې (لېوترلېوه ض ... ه کې رقابت وکولای شي.

5. د بازارموندنې مصارف کم کړي او د خرڅونکو او اخستونکو فایدې لوړې کړي.

6. په بازار کې عرضه او تقاضا باید په (انډول) بیلانس کې وي.

ځینې هغه لاملونه، چې د بازارپه پرمختګ باندې اغیزه کوي په لاندې ډول دي:

1. د تقاضا بڼه یا نوعه: دا منل شوې ده، هغه تولیدات چې دوامداره تقاضا لري، د هغو تولیداتو په پرتله چې موسمي تقاضا لري، بازاريي ښه پرمختګ کوي.
2. د تولید نوع : دا د یو تولید د دوامدارۍ ښکارندوی ده، هغه تولیدات چې ډېر دوامداره وي، د کم دوامداره تولیداتو په پرتله یې د بازار پرمختګ ډېروي. لکه د غله جاتو بازار د ګلانو په پرتله دوامداره وي.
3. د انتقال اسانتیاوې: په هغو ځایونو کې، چې د بازار لپاره ښه ساختمانونه او پاخه سړکونه وجود ولري ، نو انتقال یې اسانه او بازار ورسره ښه پرمختګ مومي.
4. د تولید او تقاضا مقدار: په هغو ځایونو کې، چې تولیدات ډېر وي د لږو تولیداتو د ځایونو په پرتله یې بازار ښه پراختیا مومي . د لوړو تولیداتو په مقابل کې په لوړه اندازه تقاضا منځ ته راځي.
5. د دولت یا حکومت پالیسي : د دولت له خوا لګول شوي ټکسونه او مالیه هم د محصولاتو په بازار باندې اثر پرې باسي، او اکثره بزګران او تولیدونکي دولتي لګښتونه په محصول ورعلاوه کوي.

د بازارموندنې د پروسې فعالیتونه:
د میوو بازارموندنه ډېره مغلقه پروسه ده، چې ډېرو فعالیتونوته اړتیا لري. د بازارموندنې د فعالیتونو (Marketing) څخه زمونږ مطلب څومعین فعالیتونه دي. د بازارموندنې موخه دا ده، چې تولیدات اخري(وروستي) مصرف کونکي (Consumers) ته ورسیږي، چې دا یو لړ فعالیتونو ته اړتیا لري. ټول هغه فعالیتونه چې د تولید د ځاي او د اخري مستهلک په منځ کې د فاصلې د لنډولو لپاره سرته رسیږي، د بازارموندنې د فعالیتونو په نامه یادیږي.

د بازارموندنې فعالیتونه د تولید، بازار، منطقې او د تولیداتو په شکل سره توپیر کوي.

(Aboltt) په 1958 میلادي کال کې د بازارموندنې فعالیتونه په درې برخو ویشلي دي:

1. راټولول، یوځاي کول او داسې نور فعالیتونه.
2. د مصرف لپاره چمتوکول.
3. توضیح کول

تامسن په 1951 میلادي کال کې دغه فعالیتونه په لاندې درې ګروپونو ویشلي دي:

- لومړنۍ دنده یې:- د تولیداتو راټولونه، پروسیس کول او توضیح کول.
- دوهمه دنده یې: - پیک کول(packing) ،انتقال، درجه بندي کول، ستندردکول، د کیفیت کنترولول، ذخیره کول ،نرخ ټاکنه، د خطرمنل، اخستنه او خرڅونه، د تقاضا منځ ته راوړنه او د بازار په اړه د معلوماتو لاسته راوړل.

3 . بانکداري، بیمه، پوسته خانه، بریښنا او داسې نور فعالیتونه.

په 1980 میلادي کال کې Kohls اوUHI په داسې شکل ډلبندي وکړه:

1. فزیکي فعالیتونه: ذخیره، پروسیس کول، انتقالول او داسې نور.
2. تبادلوي فعالیتونه: خرڅونه او اخستنه بدیل اخستل او داسې نور کارونه.
3. مرستندویه فعالیتونه: ستندرد کول، مالیوي کړني، خطر اخستنه او د بازارموندنې معلومات لاسته راوړنه.

ځینې مهم د بازارموندنې فعالیتونه په لاندې ډول دي:

1. راټولونه:- تولیدات په وړو او مختلفو نقاطو کې سرته رسیږي، د دغو تولیداتو یوځای راټولونې ته (Assembling) وایې.

دا انځور د هارتیکلچري میوو یوځای ته راټولونه راښایي.

2. پروسس کول:- د تولیداتو څخه وروسته د دې لپاره، چې تولید مصرف کونکي ته ورسیږي باید پروسیس شي. دغه فعالیت د تولید د کیفیت ساتلو لپاره هم په ځینوحالاتو کې ضروري دي. پروسس کول د تولیداتو عمر زیاتوي. اکثره میوجات او سبزیجات په تازه ډول د ډیر وخت لپاره ساتل کیدای نه شي نو د دې لپاره، چې د محصولاتو عمر یوڅه اوږد کړو نو د دې کار لپاره مونږ محصولات پروسیس کوو (پروسیس کول د یو محصول اصلي بڼه تغیر وي او ارزښت یې اضافه کوي)

دا انځورونه میوه جات د پروسس پرمهال مونږ ته رامعرفي کوي.

3:- توضیح کول:-

دغه فعالیت د راټولونې د فعالیت برعکس فعالیت دی، دلته تولیدات بیرته مصرف کونکو ته توضیح کیږي. د توضیح کونکي سیستم د وظایفو څخه دا هم ده، چې د مصرف کوونکو تقاضا سره تولید په بازار یا مارکیت کې په یو بیلانس کې وساتي.

4 :- پیک کول: په دې اساس، چې میوه جات زر خرابیدونکي تولیدات دي نوباید د پیک کولو عمل سرته ورسیږي همدارنکه دغه عمل تولید د بهرنیو صدماتو څخه ساتي.

د پیک کولو ډول د تولید په فزیکي، اقلیمي شرایطو او د بازارموندني د پړاو پورې فرق کوي او تراغېزې لاندې یې راځي.

5 :- انتقال :

انتقالونه دوه مهم ارزښتونه، چې د وخت او محل ارزښتونه دي په برکې نيسي، انتقالونه په توليد باندې ارزښت وراضافه کوي انتقالونه صرف نرخ کنترولوي بلکه د بازارموندني مؤثريت هم ډېروي.

6 :- ذخيره کول:

له دې امله، چې ميوې زر خرابيږي نو ذخيره کول يې ډېر مهم کار په مارکيټنګ کې شمېرل کيږي او ذخيره کول په بازارموندنه کې د محصول وروستی عمل دی.

7:- درجه بندي او ستندرد کول:

درجه بندي د ميوو د مختلفو موسمونو لپاره کيږي، چې د مختلفو خواصو په اساس لکه د ورايټي، شکل او اندازې او داسې نورو په اساس سرته رسيږي. ستندرد کول دا معني لري، چې د مېوې کيفيت تثبيت شي، چې دا د مېوو د خواصو په اساس کيږي لکه رنګ، اندازه، ظاهري بڼه، تکسچر، پخوالی، مزه او ذايقه او داسې نور ... په دې اساس درجه بندي د ستندرد کولو وروسته سرته رسيږي او ستندرد کول فرعي فعاليت دی.

8:- د کيفيت ساتنه: د ميوه جاتو په بازار موندنې کې د کيفيت ساتنه يومهم عمل دی.

کيفيت د يو څو خاصيتونو مجموعه ده، چې ځيني يې داخلي او ځيني يې خارجي دي. د کيفيت د ساتلو لپاره بايد د حاصل ټولولو د قيمت وخت وټاکل شي.

مصنوعي مخنيوی په کرنه کې مهم رول لري. اوهم په مصنوعي مخنيونه کې کيماوي مواد ډېر ارزښت لري، چې په کربڼ يا کوم بل لرګي ساختمان کې ايښودل کيږي، چې عموماً هايدورکاربن په کې زيات استعماليږي. او دا د ګاز په شکل وي، چې ډېر کم وخت کې مېوې پخوي. دلته په کافي اندازه (هوا) 1/100 ګاز بايد موجوده وي په ځينو حالاتو کې د ګاز سره مطلوب حرارت درجه هم يوځای کيږي د مېوو د ساتنې لپاره بايد د تودوخې ټيټه درجه او د لنده بل لوړه درجه په پام کې ونيول شي.

تجلیل از روز جهاني رقابت

۵ دسامبر برای اولین بار در سال ۲۰۱۰ از طرف شبکه بین المللی جامعه مدنی رقابت در جهان به نام، روز جهانی رقابت نام گذاری شد. همه ساله از این روز در کشورهای جهان تجلیل به عمل می‌آید.

افغانستان با پیوستن به اجتماع بین المللی روز جهانی رقابت را تجلیل می نماید. این روز در وزارت تجارت و صنایع طی محفل با شکوهی ازطرف ریاست توسعه رقابت و حمایت از مستهلکین تجلیل به عمل آمده که سخنرانان در مورد اهمیت روز جهانی رقابت و مؤثریت رقابت سالم در میان شرکتها باعث به وجود آوردن نوآوری، تضمین در دسترس بودن کالاها و امتعه متنوع و خدمات با کیفیت به قیمت های مناسب و ارایه انتخاب گسترده به مستهلکین می باشد.

معین اداری و امور مالی وزارت تجارت وصنایع محترم صدرالدین سحر در جریان سخنراني این روز را برای حاضرین در محفل و تمامی متشبثین و مستهلیکین کشور تبریک گفته افزود، تجلیل ازین روز در واقع بلند بردن سطح اگاهی عامه (متشبثین و مستهلیکین) از مزایای رقابت سالم در مارکیت وجلوگیری از فعالیت های ضد رقابتی در مار کیت های افغانستان است.

معین اداري و امور مالي وزارت تجارت وصنایع گفت، جهت تطبیق حکم ماده دهم ویازدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان و ارتقا موثریت اقتصادی و ازادی های تجارت توسط تمام متشبثین در مارکیت های افغانستان ، رشد وتوسعه رقابت سالم در مارکیت و کنترول دقیق از ورود اجناس بی کیفیت (کم کمیت) در بازار وجلوگیری از فعالیت های ضد رقابتی وسو استفاده از قدرت مارکیت ، طبق پلان استراتیژیک وزارت تجارت و صنایع میخواهد تا از طریق رقابت سالم کیفیت کالا ها ، اجناس و خدامات رابهتر وقیمت مناسب را در بازار پیاده نماید تا مستهلکین بتوانند ازان استفاده درست و انتخاب مناسب در بازارها ازهر نوع کالاها و خدمات را داشته باشند و مارکیت ها مطابق قانون حمایت از رقابت عمل نمایند تا رقابت سالم در مارکیت های افغانستان تامین شود. همچنان ریاست توسعه رقابت و حمایت از مستهلکین در نظر دارد، تا پروگرام های اگاهی عامه را از طریق ورکشاپ ها ، سمینارها ، میدیا ورسانه ها در سرتاسر کشور راه اندازی نماید تا متشببثین و مستهلکین از فعالیت های این وزارت در راستای قانون حمایت از رقابت اگاهی کامل حاصل نموده وخود را در رعایت احکام قانون متذکره عیار نماید.

پنجم دسامبر برای اولین بار در سال ۲۰۱۰ از طرف شبکه بین المللی جامعه مدنی رقابت در جهان منحیث روز جهانی رقابت مسمی گردیده که ازین روز همه ساله در کشور های جهان تجلیل بعمل میاید ، در افغانستان نیز با پیوستن به اجتماع بین المللی رقابت ازین روز تجلیل صورت میگیرد که محفل امروزی نیز به همین مناسبت بر گزار گردیده است.

کليوالي صنايع

ليکوال :عزت الله شمس زی

د نړۍ بېلابېل هېوادونه تل په دې هڅه کې دي، چې څنګه وکولای شي پر خپل ځان متکي او خپلې ستونزې په خپله حل کړي، څنګه خپل صنعت ته وده ورکړي، چې له لارې يې خپل ولس ته د کار زمينه برابره او د هېواد ملي اقتصاد پياوړی کړي. دغه ډول هڅې د هېوادونو او ولسونو په کچه کېږي، خو کله چې بيا دواړه لاس په لاس د پرمختيا په لور ګامونه واخلي نو پايلې يې ډېرې اغېزمنې وي.

د هندوستان هېواد چې زموږ د هېواد په څېر د نړۍ د درېيمو هېوادونو په کتار کې راځي، تل هڅه کوي، چې د بېوزلۍ د له منځه وړلو او د خپل ولس د پوهې د اوچتولو په خاطر ګڼې لارې و ازمايي. پر ۱۹۸۸ ميلادي کال يې د تاميل ناډو ايالت په کنچيپرام (Kancheepuram)ولسوالۍ چې خلك يې زيارکښه او د پوهې او پرمختګ پلويان دي د خصوصي تشبثاتو او صنايعو د پراختيا په موخه د (په ګډه د پرمختللي تاميل ناډو پر لور) په نامه يو پروګرام پيل کړ. په لومړي قدم کې دا پروګرام د څو ځانګړو کارونو د ترسره کولو په موخه پيل شو:

۱ -ځان مرستې ډلې پيدا کول او هغوی ته د کوچنيو مالي مرستو د ورکولو له لارې د خصوصي تشبثاتو پراختيا.

۲-پر ماشومانو د شاقه کارونو مخنيوی او د زده کړې عامول.

۳-ښاري ټولنې جوړول او د هغوی له لارې په ولس کې د ولسواکۍ روحيه پياوړې کول.

۴-د روغتيايي مرکزونو جوړول او هلته د تبليغاتي مرکزونو له لارې خلکو ته روغتيايي معلومات رسول.

۵-د چاپېرياِل ساتنې لپاره هڅې، د اوبو ايلوونکو ټينګو بندونو د پروژو پلي کول.

پر پورتنيو اهدافو که په ژوره توګه فکر وشي نو څرګندېږي، چې هر يو يې د ټولنې په مالي، روغتيايي او علمي بنسټونو په پياوړي کولو کې مهمه ونډه لري، ځکه که انسان ناروغه وي دهېځ کار د کولو توان نه لري، که په کور کې ډوډۍ ونه لري مجبورېږي چې ان خپل ماشومان هم شاقه کارونو ته مخه کړي، که ماشومان يې په شاقه کارونو بوخت وي له زده کړې پاتې کېږي، چې له زده کړې پاتې شي د خپل ځان او نورو په حقونو، د هېواد په قانون، ولسواکۍ او نورو اصولو نا خبره وي، بالاخره دغسې انسان او يا ټولنه د يوهېواد لپاره مضر، ولس ترې په عذاب او د ولس پر اوږو بار وي.

د هندوستان د تاميل ناډو په ايالت کې چې کله دغې پرمختيايي پروګرام مثبتې پايلې ورکړې نو د نورو ولسواليو خلکو ته هم په زړه پورې شو، اوسمهال د تاميل ناډو تر ديارلسو زياتو ولسواليو او په ځينو نورو هېوادونو کې هم خلك

په ګډه د خصوصي تشبثاتو د څواکمنولو او د کليوالي صنايعو د ودې لپاره کار کوي، چې له يوې خوا خپلې کورنۍ ته په اسانه يوه مړۍ روزي پيدا کوي او له بلې خوا د هېواد د اقتصاد په پياوړي کولو کې برخه اخلي او خپل هېواد، ولايت، ولسوالۍ او ان کلی نورو هېوادونو او خلکو ته ور پېژني.

د افغانستان کليوالي صنايع چې له پخوا راهيسې په نړۍ کې يو ځانګړی نوم لري، خو د تېرو څو کلنو جګړو له امله لکه د نورو سکتورونو په څېر د افغانستان خصوصي تشبثات هم زيانمن شوي، اوسمهال د افغانستان دولت غواړي د خصوصي تشبثاتو او کليوالي صنايعو د ودې لپاره (AREDP) په نامه په يو ځانګړی پروګرام پيل کړي. د دغه پروګرام لپاره لاندې موضوعات په پام کې نيول شوي:

په لومړي قدم کې هڅه وکړئ ترڅو هغه سيمې په نښه کړئ، چېرې چې کليوالي صنايع او خصوصي تشبثات شته خو په منظم ډول ترې ګټه پورته شوې نه ده. کله چې دغه سيمې وموندل شوې هڅه به کېږي، چې د کورنيو او بهرنيو مرستندويانو پام ورته واړول شي او سيمه په زړه پورې شي. تر مرستو وروسته به له خلکو سره کوښښ کېږي چې صنايع يې زيات شي، کله چې صنايع او توليدات زيات شول بيا به د صنايعو د کيفيت د لوړوالي په موخه د خلکو ترمنځ يوه رقابتي مرحله پيل شي، ترڅو هره کورنۍ هڅه وکړي تر بلې ښه جنس بازار ته وباسي.

که ښه ورته ځير شو پورتني کارونه ډېرې ګټې لري:

۱-خلکو ته مناسب روزګار پيدا کېږي.

۲-فقر او بېوزلي کمېږي.

۳-د ترياکو د کښت بديل پيدا کېږي.

سربېره پر دې، چې افغانستان د يوې مؤلدې او صنعتګرې جامعې څښتن کېږي او د برنامې په پراخېدو خلکو ته د کار موندلو ښه زمينه برابرېږي، زموږ د صادراتي موادو بيه هم لوړېږي او په مقابل کې يې واردات کمېږي.

دافغانستان دولت غواړي په منظمه توګه او د يوې ځانګړې ستراتيژۍ له مخې په دغه برخه کې کار وکړئ، ترڅو د دغو کاميابو لارو څخه په ګټه اخيستلو سره د خصوصي سکتورونو وړتياوې غښتلې کړئ، ولس ته اشتغال پيدا کړئ او ملي اقتصاد پياوړی کړئ، د يادونې وړ ده، چې اته مهم موضوعات ددغه پروګرام لپاره د تګلارې مهم اصلونه شمېرل شوي:

۱ -په نوموتیو محصولاتو باندې متمرکز کېدل.

۲-د کلیوالو مالي ستونزې حلول.

۳ -د ضرورتونو د پوره کولو لپاره د تخنیکي مرستو برابرول.

۴ -د صنایعو د څرنګوالي څارنه.

۵-د نویو تاسیس شویو صنایعو څخه ملاتړ کول.

۶ -په خصوصي سکتور کې ګډون کول.

۷ -له ټولو ملي پروګرامونو سره اړیکي ساتل.

۸ -د ټولنې سمبالول.

کله چې پورتني اصلونه په نظر کې ونیول شي، نو ښکاره خبره ده، چې زموږ صنعت وده کوي، یوه خبره چې په دې پروګرام کې ډېره مهمه ده هغه د (صنعت) پورونو ورکول او د پروګرام له پالیسۍ سره سم د کریډټ سیستم دی، چې په ځینو ځایونو کې پیسو راکړه ورکړه نه بلکې د جنس راکړه ورکړه کېږي. د بېلګې په توګه د بلخ په دهدادي ولسوالۍ کې د پسونو یو بانک پرانیستل شوی، چې دغه بانك هم د خصوصي تشبثاتو او محلي صنایعو په پیاوړي کولو کې مهم رول لري. بانك ته دقره قل ځانګړي پسونه د محلي مالدارانو له خوا ورکړل شوي، چې په بدل کې يې د وترنرۍ وړیا مرستې د څارویو لپاره او اوبه څړ ځایونه بانك برابروي. دغه بانك مالدارانو ته د دریېو کلونو لپاره دېرش دېرش پسونه په پور ورکوي او تر اوو کالو وروسته ترې ۳۶ پسونه اخلي. داسې اټکل شوی چې د پور په پرې کولو سربېره مالدارانو ته ۷۰ پسونه پاتې کېږي.

کله چې دغه پروګرام مخ پر وړاندې ځي ډېرې ښې پايلې ترې راوځي چې یو څو به یې د بېلګې په توګه یادې کړو:

۱-د قره قل د پسونو لرونکو ته د وترنرۍ وړیا مرستې برابرېږي، وترنران به یې په منظم ډول څاروي وڅاري او په وخت سره به یې درملنه وکړي، چې په نتیجه کې به د مالدارانو څاروي له ناروغیو خوندي او په نسل کې به یې زیاتوالی راشي.

۲-مسلکي او تخنیکي کسان به له مالدارانو سره د وړیو په راټولولو او وریښلو کې مرسته وکړي او د دولت له خوا به یې دخرڅلاو لپاره په دننه او بهر کې مارکیټونه پیدا کړل شي.

۳-دحلال شویو پسونو غوښې به نه بېځایه کیږي، بلکې د پروسس او ساتنې لپاره به یې خاصه توجه کیږي.

۴ -د پسونو د ځرمنو پروسسولو او د غالیو صنعت ته به لاره اواره شي.

بله مسئله دا چې دولت د کلیوالي صنایعو د ودې او پراختیا لپاره غیرګونی روش (وسیله) کاروي. که له یوې خوا غواړي، چې تحمیلي روش نه ګټه پورته کړي نو له بلې خوا تقاضایي روش هم له پامه نه غورځوي. یانې له پورته نه ښکته او له ښکته نه پورته سیستم یې غوره کړی. که له پورته نه د نوموړو محصولاتو په تشخیص کې ځان مسئول بولي، خصوصي ګډونوال یې تشخیصوي، مؤلدینو ته پورونه ورکوي، روزنیز او پراختیایي خدمات برابروي، خام مواد واردوي. نو له بلې خوا د ښکته خلکو غاړې ته هم یو شمېر مسئولیتونه ور اچوي. د بېلګې په توګه د کلیو پرمختیایي شوراګانې د کلیوالي صنایعو ودې ته هڅوي، مشترك المنافع ډلو په یووالي کې کار کوي او په ګډه بازار موندنه کې خلکو ته دنده ور سپاري.

لکه د مخه مو چې وویل د کلیوالي صنایعو او خصوصي تشبثاتو په پراختیا سره به له یوې خوا ملي اقتصاد پیاوړی شي له بلې خوا به د کلي او هېواد او د هېواد او نړۍ ترمنځ یو پل هم ایجاد شي، زموږ سیمه به له نړۍ سره ونښلوي.

اوسمهال د کلیو د بیارغونې او پراختیا وزارت له خوا د کلیوالي صنایعو او خصوصي تشبثاتو د پراختیا پروګرام ته لس کاله موده او ملیونونه ډالره په پام کې نیول شوي، چې په پای کې به یو ملیون خصوصي تشبثات رامنځته شي، دوه ملیونه هېوادوالو ته به کار پیدا شي او دوه ملیارده امریکایي ډالر به د افغانستان په ملي اقتصاد کې زیات شي.

په پای کې دیوې خبرې یادونه ضروري بولم، هغه دا چې دغه پروګرام یو ملي پروګرام او یوازې د کلیو او پراختیا وزارت پورې اړوند نه دی، که چېرې د صنایعو د صادرولو په برخه کې د سوداګرۍ او صنایعو وزارت، د کانونو وزارت، د بازار موندنې او تبلیغاتو په برخه کې د اطلاعاتو او کلتور وزارت، د روغتیا په برخه کې د روغتیا وزارت، د مالدارۍ او کرنیزو چارو په برخه کې د کرنې او مالدارۍ وزارت او نور اړوند وزارتونو سره په ګډه لاس یو نه کړي، نو ددغسې ګټورو پروګرامونو ښه وده به ستونزمنه وي. زه هیله لرم چې د افغانستان ټول چارواکي، مسئولین او ولس سره په ګډه هڅه وکړي، ترڅو په راتلونکي کې دیوه رقابت کوونکي او صنعت لرونکي افغانستان خاوندان شو.

انترنت بستر جدید تجارت

اکنون، ارتباط بین تجارت و تکنالوژی دیرزمانی است که وجود داشته و ادامه دارد. در واقع، یک پیشرفت تکنیکی باعث رونق تجارت شد و آن هم ساخت کشتی بود. در حدود 2000 سال قبل از میلاد فینیقیان تکنیک ساخت کشتی را بکار بردند تا از دریا بگذرند و به سرزمین های دور دست یابند. با این پیشرفت، برای اولین بار مرزهای جغرافیایی برای تجارت باز شد و تجارت با سرزمین های دیگر آغاز شد.

شبکه جهانی انترنت مانند همان کشتی است که نه تنها فواصل جغرافیایی، بلکه اختلافات زمانی را نیز کمرنگ نموده و صحنه را برای نمایشی دیگر آماده کرده است. مهمترین هدف در تجارت - حال چه از روش های بسیار پیشرفته الکترونیکی استفاده کند و چه از روش های سنتی و قدیمی همانا دستیابی به پول و سود بیشتر است. طبیعتاً در این میان، نقش بانک ها و مؤسسات اقتصادی در نقل و انتقال پول بسیار حیاتی است.

هنگامی که در سال 1994 انترنت قابلیت های تجاری خود را علاوه بر جنبه های علمی و تحقیقاتی به نمایش گذاشت، مؤسسات تجاری و بانک ها در کشورهای پیشرفته اولین نهادهایی بودند که تلاش جدی خود را برای استفاده هر چه بیشتر از این جریان بکار بردند. محصول تلاش آنها نیز همان بانکداری الکترونیک امروزی است. سپس به سرعت مشخص شد که انترنت بستر بسیار مناسبی برای انواع فعالیت های بانکداری و اقتصادی بشمار می رود.

تعریف تجارت الکترونیک:

تجارت الکترونیک انجام کلیه فعالیتهای تجاری با استفاده از شبکه های ارتباطی کامپیوتری، به ویژه انترنت است. تجارت الکترونیک، به نوعی، تجارت بدون کاغذ است. به وسیله تجارت الکترونیک تبادل اطلاعات، خرید و فروش اطلاعات لازم برای حمل و نقل اموال، با زحمت کمتر و مبادلات بانکی با سرعت بیشتر انجام میشود. شرکت ها برای ارتباط با یکدیگر، محدودیت های فعلی را نداشته و ارتباط آنها با یکدیگر ساده تر و سریعتر صورت می پذیرد. ارتباط فروشنده گان با مشتریان نیز می تواند به صورت یک به یک با هر مشتری باشد. به عبارت دیگر، تجارت الکترونیک نامی عمومی برای توسعه ای از نرم افزارها و سیستم هاي است که خدماتی مانند جستجوی اطلاعات، مدیریت تبادلات، بررسی وضعیت اعتبار، اعطای اعتبار، پرداخت به صورت ONLINE، گزارش گیری و مدیریت حساب ها را در انترنت به عهده می گیرند.

این سیستم ها زیربنای اساسی فعالیت های مبتنی برای انترنت را فراهم می آورند. هدف از بکارگیری تجارت الکترونیک ارائه روشی جدید در انجام امور تجارتی می باشد و به واسطه این روش، تاجران قادرند که محصولات و خدمات خود را به شکل تمام وقت و به تمام خریداران در سرتاسر جهان مستقل از مرزهای جغرافیایی و ملت ها عرضه کنند. بسیاری از مردم، تجارت الکترونیک را منحصر به خرید و فروش از طریق شبکه انترنت می دانند، در حالی که این امر فقط بخش کوچکی از تجارت الکترونیک را تشکیل می دهد و این مفهوم اکنون گستره وسیعی از جنبه های مختلف را در برگرفته است که به سادگی می تواند هرگونه فعالیت تجاری و مالی بین مؤسسات و افراد مختلف را در حیطه تجارت الکترونیک بگنجاند. تجارت الکترونیک روش دیگری برای تبادلات الکترونیکی

اطلاعات و انجام مبادلات تجاری است که یک پل الکترونیکی را بین مراکز تجاری ایجاد کرده است. تجارت الکترونیک با حجم کمتری از اطلاعات که لزوماً در قالب یکسانی نبوده و بین مردم عادی رد و بدل می شود، سر و کار دارد. تجارت الکترونیک در ابتدای پیدایش خود، چیزی بیش از یک اطلاع رسانی ساده تجاری نبود و هر کس می توانست محصولات خود را با استفاده از صفحات ویب روی انترنت تبلیغ نماید.

تجارت (BUSINESS TO BUSINESS) (B2B) فروشنده با فروشنده:

B2B اولین روش خرید و فروش معاملات الکترونیک است و هنوز هم طبق آخرین آمار، بیشترین عایدی را کسب می کند. در B2B تجار نه تنها مجبورند مشتریان خود را بشناسند، بلکه باید واسطه ها را نیز شناسایی کنند. در این مدل، همه شرکا و خدمات مرتبط با تجارت بین المللی از قبیل تأمین کنندگان، خریداران، فرستندگان دریایی اموال، لوجستیک (پشتیبانی)، خدمات (سرویسها)، بازرسی، اخبار بازاریابی و کاربری های نرم افزار که موجب سهولت در امور تولید و خرید و فروش می شوند، در یک محل گردهم می آیند. B2B در جایی استفاده می شود که بخواهیم خرید و فروش عمده را به کمک تجارت الکترونیکی انجام دهیم و خارج از حیطه خرده فروشان عمل نماییم چرا که خرده فروشی در انترنت با خطرات بسیار همراه است، زیرا مشتریان تمایل ندارند تا همه چیز را از روی انترنت خریداری کنند و فقط روی برخی از اجناس دست می گذارند و سایر موارد برایشان اهمیت چندانی ندارد. به صورت طبیعی، در B2B فروش مستقیم منبع اصلی درآمد به حساب می آید، مانند وقتی که یک فروشنده محصول خود را به یک فروشنده دیگر مستقیماً می فروشد. با وجود این، ویب می تواند روی فروش مستقیم تأثیر بگذارد و این قاعده را برهم بزند.

تجارت (BUSINESS TO CONSUMER) (B2C) فروشنده و مصرف کننده:

بیشترین سهم در انجام تجارت الکترونیکی از نوع B2C را خرده فروشی تشکیل می دهد. این نوع تجارت، با گسترش وب به سرعت افزایش پیدا کرد و اکنون به راحتی می تواند انواع و اقسام اموال از شیرینی گرفته تا موتر و نرم افزارهای کامپیوتری را از طریق انترنت خریداری کرد. B2C از حدود پنج سال پیش با راه اندازی سایت هایی چون AMAZON, CDNOW آغاز شد.JEFF BEZOR مؤسس شرکت AMAZON هم سایت خود را فقط برای فروش کتاب از طریق انترنت راه اندازی کرد. این ایده ساده مقدمه ای بود برای تحول جهانی در تجارت الکترونیکی B2C در یک طرف معامله، تولیدکننده (فروشنده) محصول و در طرف دیگر، خریدار (مصرف کننده نهایی) قرار دارد. موفقیت در این مدل، وابسته به تجربیاتی است که به مشتری ارائه می شود. باید به مشتری سرویس هایی ارائه شود که در مدل سنتی به آنها ارتباط گرفته است و باید شرایط مشابه را به وجود آورد. هم اکنون این روش در کشور ما کم کم موجود است و مورد استفاده قرار می گیرد و در این روش خریدار مستقیماً با توزیع کننده از طریق انترنت وارد معامله می شود.

تجارت (CONSUMER TO CONSUMER) (C2C) مصرف کننده با مصرف کننده:

در این مدل تجارت الکترونیکی، مزایده ها و مناقصه های کالا از طریق انترنت انجام می گیرد. مدل C2C شبیه به نیازمندی های طبقه بندی یک روزنامه و یا شبیه به یک دوکان در بازار دست دوم است. ایده اصلی این مدل این است که مصرف کنندگان با یکدیگر بدون واسطه به خرید و فروش بپردازند.

به دلیل ناچیز بودن هزینه تبلیغات در انترنت، استفاده از مدل C2C برای فروش اموال مورد توجه قرار گرفته است.

تجارت (CONSUMER TO BUSINESS) (C2B)مصرف کننده با فروشنده:

در حالیکه بازار مصرف ONLINE روز به روز در حال گسترش است، بسیاری از خریداران دریافته اند که شیوه انتخاب محصول بسیار گسترده است و ممکن است که آنان را غوطه‌ور سازد، چون وقتی که مصرف کنندگان سایت

هایی را در ارتباط با فروش محصول مورد نظر خود می یابند یافت خود محصول در آن سایت و به دست آوردن قیمت محصول، اغلب کاری دشوار است. بنابراین، برای راحت تر کردن امر خرید، نیاز به روش های جدید خرید و فروش انترنتی ONLINE است که در آن آژانس های ONLINE مانند واسطه هایی بین مصرف کننده ها و فروشنده ها تلاش می کنند تا خریداران را به بهترین وجه در خریدشان کمک کنند. اساس کار آنها هم مبتنی بر مدل C2B می باشد برای این که مدل این آژانس های فروش به سوددهی منتهی شود، بایستی از یک استراتژی فروش استفاده کنند مانند PRICILINE که خود را با این استراتژی تطبیق داده است.

تجارت (PEER TO PEER) (P2P) نقطه به نقطه:

مدل تجارت الکترونیکی P2P برایتصفیه حساب شرکت کنندگان در مزایده با فروشنده است که مشهور ترین آنها سرویسی است به نام PAYPAL تجارت P2Pدر چهار چوبی کار می کند که افراد بتوانند مستقیماً با هم پول رد و بدل کنند و در حالیکه سهم اصلی داد و ستد پولی را نقل و انتقالات روبرو به عهده دارد، فن آوری تلفن های همراه تعداد افراد بیشتری را در داد و ستد غیرحضوری سهیم می کند.

تجارت (BUSINESS TO ADMINISTRATION (B2A)) فروشنده با اداره:

این نوع خدمات الکترونیکی شامل تمامی مبادلات تجاری، مالی بین شرکت ها و سازمان های دولتی است. تأمین نیازهای دولت توسط شرکت و پرداخت مالیات از جمله مواردی است که می توان در این گروهگنجانید. تجارت B2A در حال حاضر دوران کودکی خود را طی می کند، ولی در آینده ای نزدیک، زمانی که دولت ها با ارتقای سطح ارتباطات خود تمایل و توجه نشان دهند، به سرعت رشد خواهد کرد.

تجارت (C2A) (CONSUMER TO ADMINISTRATION) مصرف کننده با اداره:

مدل تجارت الکترونیکی C2A هنوز پدیدار نشده است، ولی به دنبال رشد انواع B2A, B2C دولت ها احتمالاً مبادلات الکترونیکی را به حیطه هایی همچون جمع آوری کمک های مردمی، پرداخت مالیات بر درآمد و هرگونه امور تجاری دیگری که بین دولت و مردم انجام می شود، گسترش خواهند داد. تجارت الکترونیک در کشورهای دیگر، دارای شرکت های بسیاری است که برای توسعه بازار خود به انترنت وابسته اند. هدف بیشتر این شرکت ها از پایگاه هایی که در اینترنت ایجاد می کنند، همانا توسعه صادرات است. متأسفانه فروش در شبکه ای انترنت مخارج زیادی دارد و برای بسیاری مقرون به صرفه نمی باشد. شرکت های بزرگ دنیا با سرمایه های کلان و پرسونل کافی، بنیاد تخصصی را برای مواردی چون صادرات و فروش تجاری ایجاد کرده اند.

فابریکه افغان پلخمری

فابریکه نساجی افغان پلخمری حدود 70 سال قبل در شهر پلخمری ایجاد شده که همزمان با ایجاد آن، شهر پلخمری مرکز ولایت بغلان نیز بنیانگذاری گردیده است .
این فابریکه در اوایل دارای بیش از 1000 منزل رهایشی برای کارگران، یک بند برق و همچنین تاسیسات بزرگی در ولایت بغلان بود که با بیشتر از 7000 کارگر کار خود را آغاز کرد .

دستگاه نساجی افغان پلخمری در حدود 70 سال قبل در شهر پلخمری با بیشتر از 7000 کارگر شروع به کار کرد که تولیداد خوبی هم داشت؛ ولی حالا این فابریکه به خاطر فروش نرفتن محصولاتش در حال رکود می‌باشد ."
در حال حاضر در این فابریکه حدود 400 کارگر مصروف کار می‌باشند؛ ولی این دستگاه قادر به آن نیست که حقوق ماهانه این کارگران را پرداخت نماید .
"یگانه عاید این دستگاه از برق تولیدی بند برق مربوط به این دستگاه می‌باشد ."
اگر دولت دروازه های بند برق که از 70 سال به این سو ترمیم نشده است را ترمیم نکند فاجعه بزرگی شهر پلخمری و ولایت بغلان را تهدید خواهد کرد .
دو سال قبل یکی از دروازه های این بند برق را سیلاب تخریب نمود و سه دروازه دیگر آن نیز آسیب دیده و قابل استفاده نیستند .
گفتنی است، که تمام سیستم زراعت و آبیاری ولایت بغلان، روی بند برق دستگاه نساجی افغان پلخمری تنظیم شده است که در صورت از بین رفتن این بند، سیستم زراعت و آبیاری ولایت بغلان از بین خواهد رفت و خطر بزرگی این ولایت را تهدید می‌کند .

فابریکه نساجی افغان پلخمری که از هفتاد سال بدین سو با نام، نشان و اعتبار خاص فعالیت داشت، اکنون به گفته مسوولین آن از بی توجهی دولت رو به رکود نهاده است.تا سال های پیش صدای چرخش شان از دور و نزدیک

این جا همه کس چه مسوولین و چه کارگران از سقوط احتمالی فابریکه که تا سال های پیش با داشتن نزدیک به چهار هزار کارگر تولیدات بیش از یکصد هزار متر تکه در روز را داشت و اکنون به 600 متر و 500 کارگر رسیده است، سخن می گویند .

سال های پیش که وزارت های دفاع، داخله، صحت عامه و امنیت ملی از منسوجات فابریکه نساجی استفاده می کردند، همه چیز خوب بود، ولی بعد از آن که علاقه به تولیدات وطن کم رنگ شد، وضع این یگانه دستگاه تکه بافی در افغانستان هم دیگرگون شد.

مسوولین این فابریکه پارچه بافی در ولایت بغلان می گویند، از این که تولیدات دستگاه نساجی نخ خالص بود و کیفیت بالا داشت، خریداران زیاد حتی از کشورهای خارج داشت و به پیمانه وسیع به آن جاها صادر می شد.

روش های جذب و تشویق سرمایه گذاری در افغانستان

نویسنده : داکتر فریدون نورزاد

افغانستان با توجه به فقر گسترده ای که در آن حاکم است، از شمار کشور هایی است که نیاز جدی به فراهم سازی زمینه های کار و اشتغال دارد و برای بوجود آوردن زمینه کار و اشتغال، ضرورت عمده به سرمایه گذاری در این کشور است؛ اما این سرمایه گذاری زمانی می تواند به شکل سودمند و هنجارمند در افغانستان شکل بگیرد که ما با روش های جذب و تشویق سرمایه گذاری آشنا باشیم،بنابرین دراین نبشته کوشش گردیده تا به طور فشرده به چند روش در این زمینه اشاره گردد.

1. از بین بردن بحران امنیت

با توجه به میزان گسترده ی نا امنی در افغانستان، مردم و سرمایه گذاران به تأمین امنیت وثبات دایمی نیاز دارند و هر سرمایه گذاری به صورت فردی و جمعی در وهله نخست به امنیت ضرورت دارد، زیرا بنیاد هر سرمایه گذاری را در هر جامعه ای رشد، توسعه و انکشاف آن تشکیل میدهدو زمانی که امنیت جانی و اقتصادی برای سرمایه گذار وجود نداشته باشد، چگونه سرمایه گذار میتواند در جامعه ای مانند افغانستان، به عملی سازی پروژه های اقتصادی خود در عرصه ی سرمایه گذاری بپردازد؛ بنابرین یکی از روش هایی که میتواند عاملی برای جذب و تشویق فرایند سرمایه گذاری در کشور باشد، از بین بردن بحران امنیتی وتامین ثبات در کشور است.

2. فراهم سازی زمینه های سهولت به منظور سرمایه گذاری :

بی تردید،یکی از روش های مهم دیگر برای سرمایه گذاری بهتر ،فراهم ساختن زمینه های سهولت برای بازرگانان و سرمایه گذاران است.

افغانستان(در صورت تامین امنیت) بستر مناسبی برای سرمایه گذاری و توسعه ی اقتصادی است، زیرا نیروی فراوان کار و نیاز مردم به عملی سازی پروژه های مورد ضرورت شان،عامل مهمی برای سرمایه گذاری در کشور دانسته میشود، اما این مأ مول زمانی میتواند برآورده گردد که دولت و نهاد های خصوصی در هم آهنگی بیشتر، زمینه های سهولت برای سرمایه گذاری را دراین کشور فراهم نموده و از چالش بیروکراسی در برابر سرمایه گذاری جلوگیری نمایند.

3. جلوگیری از موارد تهدید و سواستفاده :

افزون بر تهدید امنیتی، تهدید های دیگر مانند زور گویی، سبوتاژ اقتصادی، توطیه و سواستفاده ازمجبوریت های فردی از مواردی اند که جریان سرمایه گذاری در هر جامعه را کمرنگ ساخته و سرمایه گذار را نسبت به روند سرمایه گذاری بی علاقه می سازد.

ممکن است این تهدید ها در بسیاری از جوامع عقب مانده ی جهان سوم به گونه ی نسبی وجود داشته باشد؛ اما این نگرانی ها زمانی افزایش می یابد که این تهدید ها ازحالت نسبی بیرون شده و به گونه قابل ملاحظه ای گسترده گردد.

افغانستان اکنون در وضعیتی قرار دارد که تهدید ها متآسفانه در برابر روند سرمایه گذاری در آن افزایش چشمگیری پیدا نموده است، و این مسوولیت دولت و نهاد های خصوصی متعلق به رشد سرمایه گذاری در کشور است تا به این چالش ها رسیدگی نمایند و با کاهش میزان این تهدید ها، زمینه های جذب و تشویق بهتر برای سرمایه گذاری را در افغانستان مهیا سازند.

4. ارزیابی ضرورت ها و اولویت بندی های اقتصادی :

یکی از روش های دیگری که میتواند برای جذب و تشویق روند سرمایه گذاری در افغانستان موثر باشد، همکاری دولت و نهاد های خصوصی و غیر دولتی در زمینه ی ارزیابی ضرورت ها و اولویت های اقتصادی برای سرمایه گذاری است.

افغانستان جامعه ای است که مردم آن نیازمند درجه اول به لحاظ داشتن ضرورت ها دانسته می شوند، زیرا با توجه به عوامل محیطی ، جغرافیایی، اقتصادی و فرهنگی در هر نقطه ای، مردم نیازمندی و ضرورت های خاصی دارند و این درست آغازی برای شناخت بهتر در زمینه ی سرمایه گذاری ها و پروژه های اقتصادی است.

ولی رسیدن به این شناخت و آگاهی به منظور درک ضرورت ها و اولویت های اقتصادی، زمانی می تواند به شکل درست بوجود آید که دولت ، نهاد های خصوصی در عرصه ی سرمایه گذاری و موسسات غیر دولتی همکار، در هم آهنگی بیشتر با سرمایه گذار برای ارزیابی و اولویت بندی های اقتصادی عمل کنند تا جریان پروژه های اقتصادی به ویژه پروژه های عام المنفعه و روند سرمایه گذاری با مشکلات و چالش ها مواجه نگردد.

اولویت های اقتصادی در راستای سرمایه گذاری موثر زمانی می تواند شکل بگیرد که ارزیابی دقیق از ضرورت ها برای سرمایه گذاری صورت بگیرد، و این ارزیابی و اولویت بندی زمانی نتیجه ی مطلوب می دهد که هم آهنگی درست میان سرمایه گذار و نهاد های فراهم کننده ی سهولت برای سرمایه گذاری، موجود باشد.

د باران په شپه کې

ته يې اورې د باران ځاځکي
تويېږي؟
په څه زور پرمخ د ځمکې را
اورېږي؟
هم څڅېږي پر بامونو
هم کړکيو
پرغورو يې آواز خومره ښه
لګېږي
څه ښېغمه څه ارام ورته
پراته يو
په لمن کې د تياري جهان
ډوبېږي
زموږ له خوني بهر تول جهان
تياره دى
د آسمان تر لمن ځاځکي را
څڅېږي
د دي ستر باران په مخکې دواړه
هيڅ يو
پر دې مځکه زموږ وجود نه
معلومېږي
يوځل پاڅه دا زما ږغ په غوږو
اورې؟
زما اواز دى تر غوږونو در
رسېږي؟
يوه شپه به لکه نن باد او
باران وي
په همدې کور کې چې اوس پکښې پراته
يو
نه به اورو نه به وينو نه
پوهېږو
هېر مې نه سي زه او ته به دواړه
مړه يو.
عبدالباری جهانی

غزل

چې مدام د بل و عيبو ته نظر کړې
خداى د خپله عيبه ولې بې خبر کړې
که يوه جودانه عيب وينې په بل کښې
هغه يو جودانه عيب به يې لوى غر کړې
که دې خپله ګناه لويه لکه غر وي
په حيله حيله به غر د مچ وزر کړ
ې
که څوک تله د انصاف په لاس کښې در کړي
خپل تتو او د بل اس به برابر کړ
ې
تو لعنت دې په دا هسې منصفي شه
چې د حقه و باطل و ته ګذر کړ
ې
تا ته رب د ملايکو مقام در ک
ړ
تا دا خپل صورت پخپله ګاو و خر کړ
که دې يو وېښته د ځان د پاسه کوږ شي
ځان هغه ساعت له خدايه مرور کړ
ې
د ځوانۍ عمر دې تېر کړ په غفلت کښې
په پيرې کې به څه زړه د محشر کړې
په پيرې کښې د ځوانۍ چارې نه ښايي
ته په ورځ د عاشورې به څه اختر کړ
ې
لکه بيخ د زړې ونې چينجې وخوري
په دا تېر عمر به څه ښاخ و ثمر کړ
ې
دغه باغ به دې خلاص نه شي له خزانه
که چاپېر ور ځنې سد د سکندر کړې
و بد خواوو ته هيڅ څوک نصيحت نه کا
رحمان ستا په غم شريک دئ که باور کړې

طالع و اقبال

ما آزموده ایم دراین شهر بخت خویش

باید بیرون کشید از این ورطه رخت خویش

حافظ

تو خود گر کنی اختر خویش را بد

مدار از چشم فلک نیک اختری را

ناصرخسرو

بخت اگر یاری کند دندان به سندان نکشد

بخت اگر سستی کند دندان زحلوابشکند

****

هر چه مارا محدود میکند ،اسمش را میگذاریم اقبال.

امر سون

بخت و اقبال بلند مشمول زمانی است که تدارک با فرصت مناسب رو به رو میشود.

وجی بترا

بخت وا قبال به تنهایی نمیتواند به اشخاص کمک، بلکه عقل است که به واسطئه تعلیمات و قوانین خود قدرتی به اشخاص با جرائت میدهد . چیچرون

اقبال با استعداد بودن کافی نیست . فرد باید استعدادی نیز خوش اقبالی داشته باشد.

اقبال به سراغ کسی میرود که به کارعقیده دارد نه به اقبال !

قانون تجارت افغانستان

دريم فصل

سوداګريز معاملات

14 ماده: تاجر يا غير تاجر کسان، چې منقول مالونه د پلورلو يا بل چاته د په اجاره ورکولو په غرض پيري او هغه منق مالونه په اصلي حالت يابه بل شکل واړوی او وئې پلورل او يا يې په اجاره ورکړي، دا پلورل او په اجاره ورکول له تجارتي معاملو څخه ګڼل کيږي.

15 ماده: تاجر يا غير تاجر کسان، چې منقول مالونه يا د په اجاره ورکولو په نيت له چانه په اجاره واخلي د دې ډول منقول

مالونو په اجاره ورکول له تجارتي معاملو څخه ګڼل کيږي.

16ماده: تاجر يا غير تاجر کسان، چي بل ته د اجارې ورکولو لپاره مستخدم نيسي د مستخدمی دغه عمل اوکار په اجاره ورکول چي په دې نيت نيولای شوی وي، له تجارتي معاملو څخه ګڼل کيږي.

17ماده: که د ځمکي خاوند يا بزګر د خپلي ځمکي محصولات او يا مالدار د خپلو حيواناتو محصولات وپلوري، دا له عادي معاملانو څخه دي او همدا ډول که يو بزګر د خپلې بزګرۍ له صنعت سره سم د خپلو ځمکنيو محصولات شکل د يوې دستګاه په وسيله تبديل کړي او يا د کار يو صنعت دی په خپله يا د مزدورانو د استخدام يا د ماشين د استعمال په ذريعه خپل صنعت يا اثار اوباسي او وئې پلوري او يا مؤلف خپل تاليف شوی اثر خپور کړي او وئې پلوري، دا ټول له عادي کارو څخه بلل کيږي، مګر که څوک د خپلو زراعتي او حيواني *محصولاتو* د پلورلو يا يې د شکل تبديلولو په نيت يوه داسي مؤسسه په دايم ډول سره پرانيزي، چې د يوې تجارتي صناعتي مؤسسي صفتونه ولري، نو د دې مؤسسي معاملي له تجارتي معاملو څخه ګڼل کيږی.

18ماده: دا لاندينی معاملي تجارتي دي:

1 : د هر ډول منقول د تهيه کولو تعهد او د هر ډول اعمالانو او انشاتو په ذمه اخيستل اوقبلول.

2 : د فابريکي تأسيس، د مطبعي د دستګاه دائرول، عکاسي، نشرات او د کتابونو پلورل.

3 : د تياتر، سينما، مقاماتو پرانستل لکه هوټل، سرايونه، د خوړو خوني او د دې په شان نور او د کارکونکو د تهيه کولو لپاره دفترونه او د ليلام ځايونه.

4 : په وچه، سيندونو او هوا کښي د مسافرينو، حيواناتو او شيانو وړل.

5 : د اوبو، ګيس او بريښنا ويشل او د تيلفوني مخابراتو تأسيس کيږي.

د افغانستان د سوداګرۍ قانون

فصل سوم

معاملات تجارتي

ماده 14- اشخاص تاجر يا غير تاجر، كه اموال منقول را بمقصد فروش و يا اجاره دادن بديگري خريداري مينمايد و آن اموال منقول را بحالت اصلي آن و يا بشكل ديگري تبديل نموده بفروشند و يا اجاره بدهند، اين فروش و اجاره از معاملات تجارت محسوب ميشود.

ماده 15 - اشخاص تاجر و غير تاجر، كه اموال منقوله را به ثبت اجاره دادن از كسي اجاره بگيرند، اجاره دادن چنين اموال منقوله از معاملات تجارتي محسوب ميشود.

ماده 16- اشخاص تاجر و يا غير تاجر، كه براى اجاره دادن بشخص ديگرى مستخدم ميگيرند اجاره دادن عمل و كار مستخدمي كه با اين نيت گرفته شده باشد، از معاملات تجارتي محسوب ميشود.

ماده 17- اگر صاحب زمين و يا دهقان محصولات ارضيه خود را و يا مالدار محصولات حيوانيه خود را بفروشند از معاملات عادى است و همچنين اگر يك دهقان بر طبق صنعت زراعيه خود شكل محصولات ارضيه خود را بوسيله يك دستگاه تبديل كند و با يك صنعتكار خودش و يا توسط استخدام عمليه و يا استعمال ماشين آثار صنعتي خود را توليد نموده بفروشد و يا يك مولف اثر تاليف شده خود را نشر نمايد و بفروشد. همه اين ها از امور عادى محسوب ميشوند ليكن، اگر كسى به مقصد فروش و يا تبديل شكل محصولات زراعيه و حيوانيه خود را موسسه را بطور دايم باز كند كه داراى اوصاف يك موسسه صناعتى تجارتى باشد معاملات اين موسسه از معاملات تجارتى محسوب مي شود.

ماده 18- معاملات ذيل از معاملات تجارتى است:

1- تعهد تهيه هر نوع اموال منقوله و بذمه گرفتن و قبول هر نوع اعمالات و انشاءآت.

2- تأسيس فابريكه تدوير دستگاه مطبعه - عكاسى - نشريات و فروش كتب.

3- افتتاح تياتر، سينما، تماشاگاه ها و كشودن مقامات عموميه مانند هوتل و سراي ها و طعام خانه ها و امثال آنها و دفاتر تهيه كارگران و ليلام خانه ها.

4- نقليات مسافرين، حيوانات و اشياء در خشكه، انهار و هوا.

5- توزيع آب، گيس، برق و تاسيس مخابراتى تيلفونى.

۱۹ ماده: دا لاندینۍ معاملو د دواړو لورو د نیت پرته، تجارتي معاملې ګڼلې کېږي:

1. په کمیشن، کارکول.

2. دلالي.

3. د برائت اوحجت معاملي (چه په نوم محرر اوپه حامل) او چک.

4. د صرافی معاملي.

5. د خصوصي او عمومي بانکونو معاملي.

6. د جاري حسابونو معاملي او په هغو پورې مربوطې.

7. د ګروي سندونو او رسیدونو په باره کښي چې د موضوعه مالونو په مقابل د تجارت په عمومي ګدامو کښي موجود شوي وي.

8. د تجارتي شرکتونو تشکیل او د سهمونو پیرودل اوپلورل.

9. د مخاطراتو په مقابل کښې د هر ډول بیمي تړنه، که په اجرت سره وتړل شي اوکه په متقابله شرطونوسره.

20:ماده:

د یو تاجر ټولي معاملې تجارتي ګڼلې کېږي، مګر دا چې ثابت شي، چې دا معامله عادي ده.

21 ماده:

که یو عقد یواځې له یوې خوا تجارتي وي او په تجارتي قانون د هغه په خلاف کوم صـــراحت موجود نه وي نو د هغو تکالیفو په باره کښــي چې له دې عقد څخه ټولو عاقدینو ته پیښ شـوی وي د تجارت د اصولنامي احکام تطبیقیږي.

22 ماده:

د تاجرو او غیر تاجرو کســانو تکالیف چې له نورو معاملانو څخه پیداکیږي.

او یا د دې فصـــل ذکرشــوي معاملات ماهیتآ د قیاس وړ وي، د تجارت د اصولنامي د احکامو تابع دی.

23 ماده:

ټول هغه معاملات، چې د دې فصـل په ذکر شـویو معاملانو پورې اړه لري، له تجارتي معاملاتو څخه ګڼل کېږي.

دوام لري.

ماده 19- معاملات ذیل بدون رعایت نیت طرفین معامله تجارتي محسوب مي شود.

1- کمیشن کاری.

2- دلالی .

3- معاملات برات و حجت (اعماز محرر بنام و محرر بحامل) و چك.

4- معاملات صرافي.

5- معاملات بانکهاي خصوصي و عمومي.

6- معاملات حساب جاري و معاملات مربوط به آن.

7- معاملات راجع به سندات گروی و رسیدات که در مقابل اموال موضوعه در گدامهای عمومي تجارتي موجود شده باشد.

8- تشکیل شرکت هاي تجارتي و خرید و فروش اسهام.

9- عقد هر نوع بیمه در مقابل مخاطرات خواه با اجرت عقد شود و خواه با شرایط متقابله.

ماده 20- تمام معاملات یك تاجر تجارتی محسوب میشود، مگر اینکه ثابت شود، که معامله عادی است.

ماده 21- اگر عقد تنها برای یکی از طرفین تجارتی باشد و در قانون تجارتی بر خلاف آن صراحتي موجود باشد در باره تکالیفی که از عقد مذکور برای تمام عاقدین تولید شده باشد، احکام قانون تجارت تطبیق میگردد.

ماده 22 ـ تکالیف اشخاص تاجر و غیر تاجر که از معاملات دیگر متولد و یا معاملات متذکره این فصل ماهیتا قابل قیاس باشد تابع احکام قانون تجارت است .

ماده 23- تمام معاملاتیکه مرتبط به معاملات مذکوره این فصل باشد از معاملات تجارتی محسوب است.

ادامه دارد

COMMERCE

ECONOMICAL,SOCIAL,CULTURAL,ANDACADEMIC
MAGAZINE OF MINISTRY OF COMMERCE & INDUSTRIES

FIRST YEAR SECOND PERIOD :JANUARY 2013